

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain muuttamisesta sekä kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettua lakia. Lakiin tehtäisiin ne välttämättömät muutokset, jotka aiheutuvat henkilönsuojaimia ja köysiratalaitteistoja koskevista Euroopan unionin asetuksista. Asetukset korvaavat henkilönsuojaimia ja köysiratalaitteistoja koskevat direktiivit. Lisäksi kuluttajakäyttöön tarkoitettuja henkilönsuojaimia koskien annettaisiin laki kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista sekä näiden henkilönsuojainten markkinavalvontaan liittyen laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta.

Vaikka henkilönsuojaimia ja köysiratalaitteistoja koskevat asetukset ovat EU-asetuksina suoraan sovellettavaa oikeutta, ne edellyttävät, että kansallisessa lainsäädännössä on nimetty markkinavalvontaviranomainen sekä säädetty ohjeiden, tietojen ja merkintöjen kielestä sekä seuraamuksista. Työssä käytettäviä teknisiä laitteita koskevaan laitelakiin lisättäisiin viittaukset Euroopan unionin asetuksiin, ja lain kieltä, valvontaa ja rangaistusta koskevat säännökset tulisivat sovellettaviksi myös asetusten kohdalla. Lain rangaistussäännöstä täsmennettäisiin nykyisestä. Lisäksi laista poistettaisiin nykyiset tarpeettomiksi käyvät viittaukset henkilönsuojaimiin.

Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen henkilönsuojainten osalta säädettäisiin vastaavasti eräistä henkilönsuojainasetuksen edellyttämistä asioista uudessa kansallisessa laissa. Kyseessä olisi tältä osin kuitenkin kuluttajakäytössä olevia henkilönsuojaimia koskeva erityissääntely.

Lisäksi tarkoituksena olisi selkeyttää ja yhdenmukaistaa tuotteita koskevaa rikoslakitasoista rangaistussääntelyä. Valmistajan, maahantuojan, jakelijan tai muun luovuttajan toiminta voisi tulla rangaistavaksi terveysturvakokona riippumatta siitä, onko kyse työssä käytettävistä teknisistä laitteista vai yksityiseen kulutukseen tarkoitetuista henkilönsuojaimista ja koneista.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 21 päivänä huhtikuuta 2018, jolloin henkilönsuojainasetusta ja köysiratalaitteistoasetusta aletaan soveltaa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA.....	3
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
Ahvenanmaa.....	6
1.2 Euroopan Unionin lainsäädäntö.....	6
NLF-mukautukseen perustuva lainsäädäntö.....	6
EU-asetus henkilönsuojaimista.....	7
EU-asetus köysiratalaitteistoista.....	9
1.3 Nykytilan arviointi.....	11
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	14
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	15
3.1 Taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset talouden toimijoiden toimintaan.....	16
3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	17
4 ASIAN VALMISTELU.....	18
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	20
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	21
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	21
1.1 Laki eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain muuttamisesta.....	21
1.2 Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan yhteistoiminnasta annetun lain 50 ja 51 §:n muuttamisesta.....	26
1.3 Laki rikoslain 44 luvun 1 §:n ja 47 luvun 1 ja 8 §:n muuttamisesta.....	27
1.4 Laki kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista.....	27
1.5 Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	31
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	31
3 VOIMAANTULO.....	31
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	31
LAKIEHDOTUKSET.....	35
Laki eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain muuttamisesta.....	35
Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 50 ja 51 §:n muuttamisesta.....	39
Laki rikoslain 44 luvun 1 §:n ja 47 luvun 1 ja 8 §:n muuttamisesta.....	40
Laki kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista.....	43
Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	46
LIITE.....	47
RINNAKKAISTEKSTIT.....	47
Laki eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain muuttamisesta.....	47
Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 50 ja 51 §:n muuttamisesta.....	53
Laki rikoslain 44 luvun 1 §:n ja 47 luvun 1 ja 8 §:n muuttamisesta.....	55
Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	59

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1016/2004, jäljempänä laitelaki) tarkoituksena on varmistaa, että kone, työväline, henkilönsuojain tai muu tekninen laite on vaatimusten mukainen eikä aiheuta valmistajan tarkoittamassa käytössä tapaturman vaaraa eikä terveyden haittaa. Lain tarkoituksena on myös varmistaa, että asianmukaisesti suunniteltu, valmistettu ja varustettu tekninen laite voidaan esteettä luovuttaa markkinoille tai käyttöön. Laitelakia sovelletaan sen 2 §:n mukaan valmistajaan, maahantuojaan, myyjään ja muuhun henkilöön, joka luovuttaa olennaisessa määrin työssä käytettäväksi tarkoitettua teknisen laitteen Suomessa markkinoille tai käyttöön. Jos muussa laissa on laitelaista poikkeavia säännöksiä teknisten laitteiden markkinoille tai käyttöön luovuttamisesta, niitä sovelletaan laitelain asemesta. Laitelaki on siten olennaisessa määrin työkäyttöön tarkoitettuja teknisiä laitteita koskeva yleislaki, jota sovelletaan aina silloin, kun jostain lain soveltamispiiriin kuuluvasta asiasta ei ole säädetty muussa laissa. Yksityiseen kulutukseen tarkoitettut tai olennaisessa määrin yksityisessä kulutuksessa käytettävät tekniset laitteet kuuluvat kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) soveltamisalaan ja sen valvonnan piiriin.

Laitelain 4 §:n mukaan valmistajan on suunniteltava ja valmistettava tekninen laite rakenteiltaan, varusteiltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sellaiseksi, että se soveltuu tarkoitettuun käyttöön eikä tällaisessa käytössä aiheuta tapaturman vaaraa tai terveyden haittaa. Laitelain 5 §:ssä asetetaan valmistajan velvollisuudeksi osoittaa, että tekninen laite on vaatimusten mukainen. Vaaralliset tekniset laitteet ja muut kuin yksinkertaiset vähäisiltä vaaroilta suojaamaan tarkoitettut henkilönsuojaimet on asiantuntijalaitoksen tyyppitarkastettava tai varmistettava niiden vaatimustenmukaisuus. Valmistajan on myös koottava vaatimustenmukaisuuden osoittamista ja valvontaa varten tekniset asiakirjat, laadittava laitteen mukana toimitettavaksi asianmukaiset käyttö- ja muut ohjeet sekä varustettava tekninen laite merkinnällä sen vaatimustenmukaisuudesta ja pääsääntöisesti tarpeellisella tunnistamismerkinnällä. Laitelain 8 §:n mukaan teknisen laitteen katsotaan olevan sitä koskevien vaatimusten mukainen, jos valmistaja on antanut vaatimustenmukaisuudesta asianmukaisen vakuutuksen ja tehnyt laitteeseen sitä koskevan merkinnän tai laitteen vaatimustenmukaisuus on muutoin osoitettu siten kuin laitelain 5 §:ssä säädetään. Laitelain 7 §:n mukaan, jos valmistaja ei ole täyttänyt hänelle laitelaissa asetettua velvollisuuttaan, kuuluu se sellaiselle muulle henkilölle, joka luovuttaa teknisen laitteen omis- sa nimissään ensimmäistä kertaa markkinoille tai käyttöön Euroopan talousalueella. Laitelain 9 §:n mukaan markkinoille luovutettua teknisen laitteen edelleen luovuttajan on osaltaan varmistettava, että laite on turvallisuuden kannalta siten vaatimusten mukainen kuin se oli markkinoille luovuttaessa. Edelleen luovuttajan on myös varmistettava, että asianmukaiset suomen- ja ruotsinkieliset ohjeet ovat laitteen mukana.

Laitelaki sisältää perussäännökset sekä Euroopan unionin lainsäädännön piiriin kuuluvista teknisistä laitteista että kansalliseen säätelyyn kuuluvista työssä käytettävistä laitteista. Laissa on annettu asetuksenantovaltuudet. Laitelain 4 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset muun muassa koneiden, henkilönsuojainten ja muiden teknisten laitteiden suunnitteluun ja rakenteeseen liittyvistä terveys- ja turvallisuusvaatimuksista. Laitelain 5 §:n 2 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset teknisistä laitteista, joille on tehtävä tyyppitarkastus tai muu vaatimustenmukaisuuden varmentaminen, ja siihen liittyvästä menettelystä sekä laitteen mukana toimitettavien ohjeiden sisällöstä ja laitteeseen tehtävistä merkinnöistä.

Henkilönsuojaimia koskeva direktiivi (Neuvoston direktiivi 89/686/ETY henkilönsuojaimia koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä) on pantu kansallisesti täytäntöön henkilönsuojaimista annetulla valtioneuvoston päätöksellä (1406/1993) sekä köysiratalaitteistoja koskeva direktiivi (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/9/EY henkilökuljetukseen tarkoitetuista köysiratalaitteistoista) henkilökuljetukseen tarkoitetuista köysiratalaitteistoista annetulla valtioneuvoston asetuksella (253/2002). Konedirektiivi (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/42/EY koneista ja direktiivin 95/16/EY muuttamisesta) on laitettu täytäntöön koneiden turvallisuudesta annetulla valtioneuvoston asetuksella (400/2008). Kansalliseen säätelyyn kuuluvista työssä käytettävistä laitteista ja työvälineistä tarkempia säännöksiä on annettu laserlaitteista ja niiden tarkastuksesta annetulla valtioneuvoston asetuksella (291/2008).

Henkilönsuojaimista annetun valtioneuvoston päätöksen mukaan henkilönsuojain voidaan saattaa markkinoille tai ottaa käyttöön, kun se on kyseisen päätöksen määräysten mukainen ja siihen on tehty EY-merkintä. Henkilönsuojaimen on täytettävä sitä koskevat terveyttä ja turvallisuutta koskevat perusvaatimukset. Henkilönsuojain täyttää perusvaatimukset myös silloin, jos se on suunniteltu, valmistettu ja varustettu sitä koskevin yhdenmukaistettujen standardien mukaisesti. Valtioneuvoston päätöksessä säädetään menettelyistä, kuten EY-tyyppitarkastus, valmiiden tuotteiden EY-laadunvarmistusjärjestelmä ja tuotannon EY-laadunvarmistusjärjestelmä, joilla valmistaja osoittaa henkilönsuojaimen täyttävän säädetyt vaatimukset. Päätöksessä on säännökset myös EY-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta ja EY-merkinnästä. Valtioneuvoston päätöksen liite 1 sisältää terveyttä ja turvallisuutta koskevat perusvaatimukset, liite 2 koskee valmistajan toimittamia teknisiä asiakirjoja, liite 3 EY-vaatimustenmukaisuusvakuutusta ja liite 4 EY-vaatimustenmukaisuusmerkintää.

Henkilökuljetukseen tarkoitetuista köysiratalaitteistoista annetun valtioneuvoston asetuksen mukaan laitteistojen ja niiden infrastruktuurin, osajärjestelmien ja turvakomponenttien on täytettävä niihin sovellettavat direktiivin 2000/9/EY liitteessä II esitetyt olennaiset vaatimukset. Lisäksi suunnitellulle laitteistolle on tehtävä kyseisen direktiivin mukainen turvallisuusanalyysi, jonka perusteella laaditaan turvallisuusselvitys. Turvallisuusselvityksessä esitetään vaaratilanteita varten suunnitellut toimenpiteet ja luettelo käytettävistä turvakomponenteista ja osajärjestelmistä. Valtioneuvoston päätöksessä säädetään myös direktiivin eri liitteisiin perustuvasta turvakomponenteille tehtävästä vaatimustenmukaisuuden arvioinnista sekä niitä koskevasta CE-merkinnästä ja EY-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta sekä osajärjestelmille tehtävästä EY-tarkastuksesta ja EY-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta. Henkilökuljetukseen tarkoitetuista köysiratalaitteistoista annettu valtioneuvoston asetus sisältää lisäksi köysiratalaitteiston käyttöä koskevia säännöksiä, jotka eivät perustu direktiiviin. Valtioneuvoston päätöksen 2 luvussa säädetään muun muassa köysiratalaitteistolle tehtävistä asennus- ja määräaikaistarkastuksista, köysiratalaitteiston vastaavasta hoitajasta, käytön valvonnasta ja säilytettävistä asiakirjoista.

Laitelain ja sen nojalla annettujen alemmanasteisten säädösten noudattamista valvovat työsuojeluviranomaiset siten kuin työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetussa laissa (44/2006, jäljempänä valvontalaki) säädetään. Valvontalain 4 luku sisältää työssä käytettävien teknisten laitteiden valvontaa, niin kutsuttua markkinavalvontaa, koskevat säännökset. Jos aluehallintovirasto valvonnassaan havaitsee, ettei markkinoille tai käyttöön tarkoitettu kone, työväline, henkilönsuojain tai muu tekninen laite ole säädettyjen vaatimusten mukainen tai se on muuten omiaan aiheuttamaan vaaraa henkilöille tai omaisuudelle, aluehallintoviraston on tarpeelliselta osin siirrettävä asia sosiaali- ja terveysministeriön käsiteltäväksi. Ministeriö voi kieltää teknisen laitteen luovuttamisen markkinoille tai käyttöön taikka se voi kiellon sijaan määrätä rajoituksia tai ehtoja luovuttamiselle. Ministeriö voi myös määrätä teknisen laitteen markkinoilta poistamisesta ja hävittämisestä sekä asettaa päätöksissään tarkem-

pia velvoitteita esimerkiksi tiedottamisesta. Ministeriö voi asettaa päätöksessään asetetun velvoitteen tehosteeksi uhkasakon taikka teettämisen- tai keskeyttämisen. Aluehallintoviraston tarkastaja voi puolestaan antaa väliaikaisen kiellon, jos markkinoille tai käyttöön tarkoitettu tekninen laite ei ole säädettyjen vaatimusten mukainen tai jos se käyttöön otettuna voi aiheuttaa välitöntä vaaraa työntekijöiden turvallisuudelle tai terveydelle ja jos väliaikainen kieltä on valvonnan tarkoituksen kannalta välttämätön.

Laitelain 13 § sisältää rangaistussäännöksen laiteturvallisuusrikkomuksesta. Pykälän mukaan valmistaja tai luovuttaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö laitelaissa säädetyn velvollisuutensa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, laiteturvallisuusrikkomuksesta sakkoon. Rangaistus työturvallisuusrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 47 luvun 1 §:ssä. Rikoslain 47 luvun 1 §:n mukaan työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta muun muassa rikkoo työturvallisuusmääräyksiä, on tuomittava työturvallisuusrikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi. Luvun 8 §:ssä työturvallisuusmääräyksillä tarkoitetaan työturvallisuuslakiin, työterveyshuoltolakiin, eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettuun lakiin, laivaväen työ- ja asuinympäristöstä annettuun lakiin sekä ruokahuollosta aluksella annettuun lakiin tai muuhun työturvallisuutta koskevaan lakiin sisältyviä taikka tällaisen lain nojalla annettuja työn turvallisuutta tai terveellisyyttä koskevia säännöksiä, joita on noudatettava toisen suojelemiseksi. Luvun 8 §:n 2 momentissa todetaan, että mitä 1 §:ssä säädetään työnantajan ja tämän edustajan vastuusta, sovelletaan muun muassa eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettuihin henkilöihin ja heidän edustajiinsa.

Osassa EU-lainsäädäntöön perustuvissa vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyissä valmistajan on käytettävä ulkopuolisen, ilmoitetuksi laitokseksi hyväksytyt arviointielimen palveluja. Teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuuden arviointipalveluja suorittavien arviointielimien hyväksymisestä säädetään työsuojeluun liittyvien arviointielimien hyväksymisestä annetussa laissa (1053/2010). Ilmoitetuksi laitokseksi hakeva arviointielin osoittaa täyttävänsä arviointielimelle säädettyt hyväksymisen edellytykset ensisijaisesti akkreditoinnilla, josta säädetään vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetussa laissa (920/2005).

Kuten edellä on tuotu esiin, yksityiseen kulutukseen tarkoitettujen tai olennaisessa määrin yksityiseen kulutukseen käytettävien teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta ja valvonnasta säädetään kuluttajaturvallisuuslaissa ja sen nojalla. Kuluttajakäyttöön tarkoitettujen henkilönsuojainten on täytettävä kuluttajaturvallisuuslakia edeltäneen kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain (75/2004) nojalla annetun, kuluttajien käyttöön tarkoitettuja henkilönsuojaimia koskevista vaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (1101/2009) vaatimukset. Asetuksen 1 §:n mukaan kuluttajien käyttöön tarkoitettujen, markkinoille saatettavien henkilönsuojainten on täytettävä henkilönsuojaimista annetussa valtioneuvoston päätöksessä (1406/1993) säädetty vaatimukset. Kuluttajakäyttöön tarkoitettuja henkilönsuojaimia koskevat siis käytännössä samat vaatimukset kuin työssä käytettäviä henkilönsuojaimia.

Kuluttajaturvallisuuslain 50 §:ssä säädetään kuluttajaturvallisuusrikkomuksesta. Siitä voidaan tuomita sakkoon se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo kuluttajaturvallisuuslain 34–44 §:ssä tarkoitettua kieltä tai määrystä. Rangaistuksesta vastoin kuluttajaturvallisuuslakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tehdystä terveysrikoksesta säädetään rikoslain 44 luvun 1 §:ssä. Sen mukaan joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta muun muassa kuluttajaturvallisuuslain taikka sen nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti valmistaa, käsittelee, tuo tai tahallaan yrittää tuoda maahan, pitää hallussaan, varastoi, kuljettaa, pitää myynnissä, välittää tai luovut-

taa tavaraa tai ainetta, valmistetta tai esinettä siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, terveysrikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Kuluttajien käyttöön tarkoitettuja henkilönsuojaimia koskevista vaatimuksista annetun asetuksen noudattamista valvovat kuluttajaturvallisuuslain valvontaviranomaiset eli Turvallisuus- ja kemikaalivirasto sekä tietyiltä osin Tulli. Käytännössä kuluttajakäyttöön tarkoitettujen henkilönsuojainten valvontaa on tehnyt pääasiassa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Tullin osalta valvontaa on käytännössä rajoittanut muun muassa Tullin ilmoituksen mukaan valvonnan suuntaaminen riskiperusteisesti, esimerkiksi vaarallisia tuotteita koskevan ns. Rapex-ilmoitusjärjestelmän mukaiset ilmoitukset.

Ahvenanmaa

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 ja 27 §:ssä säädetään valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välisestä toimivallan jaosta. Nyt ehdotettu sääntely koskee osin asioita, jotka itsehallintolain 18 §:n 12 ja 22 kohtien mukaan kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Tällaisia ovat kuluttajien käyttöön tarkoitettuja henkilönsuojaimia eli tuoteturvallisuutta koskevat säännösehdotukset. Sen sijaan itsehallintolain 27 §:n 19 ja 21 kohtien mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat työoikeutta ja standardisointia koskevat asiat. Näin ollen nyt ehdotetun sääntelyn osalta valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat työturvallisuussääntelyn alaan luettavat säädökset eli työssä käytettäviä henkilönsuojaimia koskevat sekä köysiratalaitteistoja koskevat säädösehdotukset.

1.2 Euroopan Unionin lainsäädäntö

NLF-mukautukseen perustuva lainsäädäntö

Euroopan unionin sisämarkkinalainsäädännöllä pyritään turvaamaan muun muassa tavaroiden vapaa liikkuvuus Euroopan unionin rajojen sisäpuolella. Tavaroiden vapaata liikkuvuutta edistetään yhdenmukaistamalla tuotteita koskevaa jäsenvaltioiden lainsäädäntöä. Euroopan unionissa on hyväksytty niin kutsuttu uusi lainsäädäntökehys (New Legislative Framework, NLF), johon kuuluvat 9 päivänä heinäkuuta 2008 annetut Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 765/2008 tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkina- valvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta (jäljempänä NLF-asetus) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 768/2008/EY tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvistä yhteisistä puitteista ja päätöksen 93/465/ETY kumoamisesta (jäljempänä NLF-päätös).

NLF-asetuksessa säädetään akkreditoinnista, markkinavalvonnasta, kolmansista maista tuotavien tuotteiden valvonnasta eli unionin ulkorajavalvonnasta sekä CE-merkinnästä. NLF-asetuksen soveltaminen alkoi 1 päivänä tammikuuta 2010 ja se on suoraan sovellettavaa oikeutta, joka velvoittaa ja luo oikeuksia ilman, että säännöksiä implementoidaan kansalliseen lainsäädäntöön. NLF-päätös on puitepäätös, joka muodostaa yleiset puitteet tuotteiden kaupan pitämisen ehtojen yhdenmukaistamista koskevaa lainsäädäntöä varten. Sillä ei ole suoraa oikeudellista vaikutusta, vaan se toimii ohjeena laadittaessa ja muutettaessa tuotekohtaisia yhdenmukaistamissäädöksiä. NLF-päätöksessä on määräykset muun muassa talouden toimijoiden velvollisuuksista, tuotteen vaatimustenmukaisuudesta, vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten ilmoittamisesta ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä.

EU-asetus henkilönsuojaimista

Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 9 päivänä maaliskuuta 2016 asetuksen henkilönsuojaimista (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/425 henkilönsuojaimista ja neuvoston direktiivin 89/686/ETY kumoamisesta, jäljempänä henkilönsuojainasetus). Asetus julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä 31 päivänä maaliskuuta 2016 ja se tuli voimaan 20 päivänä huhtikuuta 2016. Henkilönsuojainasetusta sovelletaan pääsääntöisesti 21 päivästä huhtikuuta 2018, jolloin aikaisempi henkilönsuojaindirektiivi kumoutuu.

Uusi henkilönsuojainasetus perustuu pitkälti aiempaan vuoden 1989 henkilönsuojaindirektiiviin, mutta siinä on otettu huomioon NLF-asetus sekä säännöksiin on tehty NLF-päätöksen edellyttämät mukautukset. Direktiivi on korvattu asetuksella, koska on katsottu, että muun muassa soveltamisalan, olennaisten terveys- ja turvallisuusvaatimusten ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjen on oltava samat kaikissa jäsenvaltioissa. Valittu säädöstyyppe ei anna jäsenvaltioille mahdollisuutta saattaa säännöksiä osaksi kansallista lainsäädäntöä eri tavoin. Asetuksella on pyritty selkeisiin mutta nykyistä täsmällisempiin säännöksiin.

Henkilönsuojainasetuksessa säädetään unionin markkinoille saatettavien henkilönsuojainten suunnittelua ja valmistusta koskevista vaatimuksista, joiden tarkoituksena on varmistaa käyttäjien terveyden ja turvallisuuden suojeleminen ja vahvistaa henkilönsuojainten vapaata liikkuvuutta unionissa koskevat säännöt. Asetusta sovelletaan henkilönsuojaimiin pois lukien kuitenkin esimerkiksi puolustusvoimien käyttöön suunnitellut, itsepuolustukseen suunnitellut, tietyt yksityiseen käyttöön tarkoitetut ja meri- ja ilma-aluksilla käytetyt henkilönsuojaimet sekä tietyt moottoripyörien ja mopojen käyttäjien pään-, kasvojen- tai silmiensuojaimet. Muutoksena aiempaan yksityiseen käyttöön tarkoitetut kuumuudelta suojaavat tuotteet ovat asetuksen tarkoittamia henkilönsuojaimia vastaavasti kuin työssä käyttöön tarkoitetut kuumuudelta suojaavat tuotteet.

Henkilönsuojainasetuksen II luvussa on säädetty talouden toimijoiden velvollisuuksista nykyistä täsmällisemmin NLF-mallin tapaan. Talouden toimijalla tarkoitetaan valmistajaa, valtuutettua edustajaa, maahantuojaa ja jakelijaa. Kaikilla toimitus- ja jakeluketjuun kuuluvilla talouden toimijoilla on vastuu toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että markkinoilla asetetaan saataville ainoastaan asetuksen mukaisia henkilönsuojaimia. Tämän vuoksi asetuksessa on yksityiskohtaisesti säädetty kunkin talouden toimijan velvollisuuksista.

Valmistaja vastaa siitä, että henkilönsuojain on suunniteltu ja rakennettu olennaisten terveys- ja turvallisuusvaatimusten mukaisesti. Valmistajalla on parhaat mahdollisuudet suorittaa tai suorittuttaa vaatimustenmukaisuuden arviointimenettely, koska sillä on yksityiskohtaiset tiedot suunnittelu- ja tuotantoprosessista. Tämän vuoksi vaatimustenmukaisuuden arviointi kuuluu edelleen yksinomaan valmistajan velvollisuuksiin. Lisäksi valmistaja vastaa muun muassa teknisten asiakirjojen ja EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen laatimisesta, CE-merkinnän ja muiden asianmukaisten merkintöjen kiinnittämisestä, yhteystietojen ilmoittamisesta ja ohjeiden ja tietojen liittämisestä henkilönsuojaimen mukaan. Jos henkilönsuojain aiheuttaa riskin, valmistajan on tehtävä näytteisiin perustuvia testejä markkinoilla jo oleville suojaaimille sekä tutkittava vaatimustenvastaisia henkilönsuojaimia koskevat valitukset ja pidettävä niistä kirjaa. Tarvittaessa valmistajan on ryhdyttävä korjaaviin toimenpiteisiin.

Valmistaja voi nimittää valtuutetun edustajan kirjallisella toimeksiannolla. Valtuutetun edustajan tehtävänä on suorittaa valmistajalta saamassaan toimeksiannossa määritellyt tehtävät. Valtuutetun edustajan toimeksiantoon ei kuitenkaan voi kuulua sen varmistaminen, että henkilönsuojain on suunniteltu ja valmistettu olennaisten terveys- ja turvallisuusvaatimusten mukaisesti eikä teknisten asiakirjojen laatimisvelvollisuus. Nämä kuuluvat valmistajan vastuulle. Toi-

meksiantoon voi sisältyä esimerkiksi EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen ja teknisten asiakirjojen pitäminen kansallisten markkinavalvontaviranomaisten saatavilla sekä tietojen ja asiakirjojen toimittaminen pyynnöstä kansalliselle viranomaiselle.

Maahantuojat vastaa siitä, että sen markkinoille saattamat henkilönsuojaimet ovat vaatimustenmukaisia. Maahantuojan on varmistettava, että valmistaja on tehnyt asianmukaisen vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyn, laatinut tekniset asiakirjat, kiinnittänyt CE-merkinnän ja että henkilönsuojaimen mukana on vaaditut asiakirjat, ohjeet ja tiedot. Maahantuojan on ilmoitettava yhteystietonsa, samoin sen on vastaavasti kuin valmistajan huolehdittava riskin aiheuttavan henkilönsuojaimen testaamisesta, valitusten tutkimisesta ja korjaaviin toimenpiteisiin ryhtymisestä. Jakelijan on puolestaan ennen henkilönsuojaimen asettamista saataville markkinoilla muun muassa varmistettava, että siinä on CE-merkintä ja että sen mukana on vaaditut asiakirjat, ohjeet ja tiedot. Myös jakelijan on omalta osaltaan ryhdyttävä korjaaviin toimenpiteisiin, jos on syytä uskoa, että henkilönsuojain ei ole vaatimustenmukainen.

Henkilönsuojainasetuksen III luvussa säädetään henkilönsuojainten vaatimustenmukaisuudesta, EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta, CE-merkinnästä ja sen kiinnittämisestä viittamalla pääosin asetuksen liitteisiin. Luvussa tuodaan esiin periaate, että henkilönsuojaimia on pidettävä asetuksen olennaisten terveys- ja turvallisuusvaatimusten mukaisina, jos ne ovat sellaisten yhdenmukaistettujen standardien tai niiden osien mukaisia, joiden viitetiedot on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Luvussa IV viitataan vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjen osalta asetuksen liitteisiin. Se, mitä arviointimenettelyä on noudatettava, riippuu siitä, mihin kolmesta riskiluokasta henkilönsuojain luokitellaan. Aiemmin direktiivissä henkilönsuojaimet luokiteltiin suojaintyyppin perusteella.

Henkilönsuojainasetuksen V luku koskee vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten ilmoittamista. Kyseistä lukua on alettu soveltaa 21 päivästä lokakuuta 2016. Tältä osin lakiin työsuojeluun liittyvien arviointielimien hyväksymisestä on tehty lakitekniset muutokset lailla 1085/2016 hallituksen esityksen HE 183/2016 vp pohjalta (hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työsuojeluun liittyvien arviointielimien hyväksymisestä annetun lain muuttamisesta).

Henkilönsuojainasetuksen VI luvussa säännellään nykyistä täsmällisemmin markkinavalvonnasta, jonka osalta viitataan myös NLF-asetukseen. Henkilönsuojainasetuksessa säädetään jäsenvaltioiden ja markkinavalvontaviranomaisen velvollisuuksista, markkinavalvontatoimenpiteistä, ilmoitusvelvollisuuksista muun muassa komissiolle ja muille jäsenvaltioille, tiedonvaihdoista sekä unionin suojamenettelystä. Luvussa on myös säännökset riskin aiheuttavista vaatimustenmukaisista henkilönsuojaimista ja mahdollisista toimenpiteistä. Muodollista vaatimustenvastaisuutta koskeva säännös koskee esimerkiksi CE-merkintää, ilmoitetun laitoksen tunnusnumeroa, EU-vaatimustenmukaisuusvakuutusta, teknisiä asiakirjoja sekä yhteystietoja. Henkilönsuojain ei ole vaatimusten mukainen, jos kyseiset merkinnät tai muut tiedot puuttuvat tai ovat virheellisiä.

Direktiivin VII luku koskee delegoituja säädöksiä ja komiteamenettelyä. Komissio voi antaa delegoituja säädöksiä henkilönsuojainten riskiluokituksen muuttamisesta. Luku VIII sisältää erinäisiä siirtymä- ja loppusäännöksiä. Jäsenvaltioiden on vahvistettava säännöt seuraamuksista, joita sovelletaan talouden toimijoiden rikkoessa asetuksen säännöksiä. Sääntöihin voi sisältyä vakavia rikkomistapauksia koskevia rikosoikeudellisia seuraamuksia. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Henkilönsuojainasetuksen siirtymäsäännösten mukaan jäsenvaltiot eivät saa estää sellaisten vuoden 1989 henkilönsuojaindirektiivin soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden asettamista saataville markkinoilla, jotka ovat kyseisen direktiivin säännösten mukaisia ja jotka on saatettu markkinoille ennen 21 päivää huhtikuuta 2019.

Myös direktiivin nojalla myönnetty EY-tyyppitarkastustodistukset ja annetut hyväksymispäätökset ovat voimassa 21 päivään huhtikuuta 2023, ellei niiden voimassaolo pääty ennen sitä.

Henkilönsuojainasetuksen liitteessä I vahvistetaan niiden riskien luokat, joilta henkilönsuojainten on tarkoitus suojata käyttäjiä. Riskiluokkia on kolme. Asetuksen liitteessä II säädetään olennaisista terveys- ja turvallisuusvaatimuksista ja liitteessä III henkilönsuojaimen teknisistä asiakirjoista. Liitteet IV–VIII koskevat vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä tai niiden osia, joita ovat sisäinen tuotannonvalvonta, EU-tyyppitarkastus, sisäiseen tuotannonvalvontaan perustuva tyyppimukaisuus ja satunnaisin väliajoin suoritettavat valvotut tuotetarkastukset sekä tuotantoprosessin laadunvarmistukseen perustuva tyyppimukaisuus. Se, mitä arviointimenettelyä on käytettävä, määräytyy henkilönsuojaimen riskiluokan perusteella. EU-tyyppitarkastukseen liittyen aiemmasta poiketen EU-tyyppitarkastustodistus on voimassa enintään viisi vuotta kerrallaan ja sen sisällölle on asetettu vähimmäisvaatimukset. Henkilönsuojainasetuksen liitteessä IX säädetään EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta.

EU-asetus köysiratalaitteistoista

Samaan aikaan henkilönsuojainasetuksen kanssa annettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus köysiratalaitteistoista (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/424 köysiratalaitteistoista ja direktiivin 2000/9/EY kumoamisesta, jäljempänä köysiratalaitteistoasetus). Se julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä 31 päivänä maaliskuuta 2016 ja tuli voimaan 20 päivänä huhtikuuta 2016. Köysiratalaitteistoasetusta sovelletaan myös pääsääntöisesti 21 päivästä huhtikuuta 2018, jolloin aikaisempi köysiratalaitteistodirektiivi kumoutuu. Köysiratalaitteistot ovat pääosin nostojärjestelmiä, kuten raiteilla kulkevia köysiratoja, ilmassa kulkevia köysiratoja (köysiriippuratoja, korihissejä, tuolihissejä) ja vetohissejä.

Köysiratalaitteistoasetuksen pohjana on aiempi vuoden 2000 köysiratalaitteistodirektiivi, joka on mukautettu NLF-sääntelyyn. Vastaavasti kuin henkilönsuojainasetuksen kohdalla asetuksella varmistetaan, etteivät jäsenvaltiot voi saattaa säännöksiä osaksi kansallista lainsäädäntöä eri tavoin, ja pyrkimyksenä on paitsi selkeyttää niin myös täsmentää nykyisiä säännöksiä.

Köysiratalaitteistoasetuksessa vahvistetaan säännöt, jotka koskevat köysiratalaitteistoihin tarkoitettujen osajärjestelmien ja turvakomponenttien markkinoilla saataville asettamista ja vapaata liikkuvuutta. Asetus sisältää myös uusien köysiratalaitteistojen suunnittelua, toteutusta ja käyttöönottoa koskevia sääntöjä. Sitä sovelletaan henkilökuljetukseen tarkoitettuihin uusiin köysiratalaitteistoihin, köysiratalaitteistoihin tehtäviin, uutta lupaa vaativiin muutoksiin sekä köysiratalaitteistoihin tarkoitettuihin osajärjestelmiin ja turvakomponentteihin. Keskeisinä kriteereinä asetuksen soveltamisalaan kuuluvien laitteistojen määrittämisessä käytetään veto- köysien käyttöä ja matkustajien kuljettamistehtävää. Asetusta ei sovelleta esimerkiksi hissejä koskevan direktiivin (2014/33/EU) soveltamisalaan kuuluviin hisseihin, tiettyihin jäsenvaltion historialliseksi tai kulttuuriperintöön kuuluviksi luokittelemiin köysiratalaitteistoihin, maa- ja metsätaloudessa käytettäviin laitteistoihin, kaivoksissa käytettäviin ja teollisiin tarkoituksiin rakennettuihin ja käytettäviin laitteistoihin eikä laitteistoihin, joissa käyttäjät tai kantavat yksiköt ovat veden varassa.

Köysiratalaitteistoasetuksen I luvussa säädetään muun muassa suunniteltuja köysiratalaitteistoja koskevasta turvallisuusanalyysistä ja -selvityksestä. Jäsenvaltion tulee kansallisessa lainsäädännössään määritellä köysiratalaitteistosta vastuussa oleva henkilö, jonka on tehtävä tai teetettävä suunniteltua köysiratalaitteistoa koskeva turvallisuusanalyysi. Köysiratalaitteistokohtaisessa turvallisuusanalyysissä on otettava huomioon muun muassa suunnitellut käyttötavat, tekniikan uusimman kehityksen taso, kyseisen köysiratalaitteiston monimutkaisuus, pai-

kallinen ympäristö, kaikkein epäsuotuisimmat käyttöolosuhteet sekä erilaiset turvallisuusnäkökohdat ja riskit. Turvallisuusanalyysin on katettava myös turvalaitteet ja niiden vaikutukset köysiratalaitteistoon sekä turvalaitteisiin liittyvät osajärjestelmät. Analyysin tulee myös sisältää luettelo köysiratalaitteistoon asennettavista osajärjestelmistä ja turvakomponenteista. Turvallisuusanalyysin tulokset esitetään turvallisuus selvityksessä. Köysiratalaitteistosta vastuussa olevan henkilön on toimitettava köysiratalaitteiston hyväksymisestä vastaavalle viranomaiselle tai laitokselle muun muassa tehty turvallisuus selvitys, EU-vaatimusten mukaisuusvakuutus ja muut osajärjestelmien ja turvakomponenttien vaatimusten mukaisuutta koskevat asiakirjat sekä köysiratalaitteiston ominaisuuksia koskevat asiakirjat.

Köysiratalaitteistoasetuksen II luvussa on säädetty, kuten henkilönsuojainasetuksessa, talouden toimijoiden velvollisuuksista nykyistä täsmällisemmin. Luku koskee velvollisuuksia saatettaessa köysiratalaitteistoihin tarkoitettuja osajärjestelmiä tai turvakomponentteja markkinoille. Valmistaja vastaa siitä, että osajärjestelmä tai turvakomponentti on suunniteltu ja rakennettu olennaisten vaatimusten mukaisesti, ja vaatimusten mukaisuuden arviointi kuuluu edelleen yksinomaan valmistajan vastuulle. Lisäksi valmistaja vastaa muun muassa teknisten asiakirjojen ja EU-vaatimusten mukaisuusvakuutuksen laatimisesta, CE-merkinnän ja muiden asianmukaisten merkintöjen kiinnittämisestä, yhteystietojen ilmoittamisesta ja ohjeiden ja tietojen liittämisestä osajärjestelmän tai turvakomponentin mukaan. Täsmennyksenä aiempaan, valmistajan on säilytettävä tekniset asiakirjat ja EU-vaatimusten mukaisuusvakuutus 30 vuoden ajan sen jälkeen, kun osajärjestelmä tai turvakomponentti on saatettu markkinoille. Vastaavasti kuin henkilönsuojainasetuksessa, jos osajärjestelmä tai turvakomponentti aiheuttaa riskin, valmistajan on tehtävä näytteisiin perustuvia testejä markkinoilla jo oleville kyseisille tuotteille sekä tutkittava vaatimustenvastaisia tuotteita koskevat valitukset ja pidettävä niistä kirjaa. Tarvittaessa valmistajan on ryhdyttävä korjaaviin toimenpiteisiin.

Valmistaja voi nimittää vastaavasti kuin henkilönsuojainasetuksessa valtuutetun edustajan kirjallisella toimeksiannolla. Valtuutetun edustajan toimeksiantoon ei voi kuulua sen varmistaminen, että osajärjestelmät tai turvakomponentit on suunniteltu ja valmistettu olennaisten vaatimusten mukaisesti eikä teknisten asiakirjojen laatimisvelvollisuus.

Maahantuoja vastaa siitä, että sen markkinoille saattamat osajärjestelmät tai turvakomponentit ovat vaatimusten mukaisia. Maahantuojan velvollisuudet ovat vastaavat kuin henkilönsuojainasetuksessa, eli tämän on varmistettava, että valmistaja on tehnyt asianmukaisen vaatimusten mukaisuuden arviointimenettelyn, laatinut tekniset asiakirjat, kiinnittänyt CE-merkinnän ja että osajärjestelmän tai turvakomponentin mukana on vaaditut asiakirjat, ohjeet ja tiedot. Maahantuojan on ilmoitettava yhteystietonsa, samoin sen on vastaavasti kuin valmistajan huolehdittava riskin aiheuttavan tuotteen testaamisesta, valitusten tutkimisesta ja korjaaviin toimenpiteisiin ryhtymisestä. Myös maahantuojan on 30 vuoden ajan osajärjestelmien tai turvakomponentin markkinoille saattamisesta pidettävä EU-vaatimusten mukaisuusvakuutuksen jäljennös markkinavalvontaviranomaisen saatavilla ja varmistettava, että tekniset asiakirjat voidaan pyynnöstä antaa kyseisten viranomaisten saataville. Jakelijan velvollisuudet vastaavat sitä, mitä henkilönsuojainasetuksen kohdalla on todettu.

Köysiratalaitteistoasetuksen III luvussa säädetään osajärjestelmien ja turvakomponenttien vaatimusten mukaisuudesta, vaatimusten mukaisuuden arviointimenettelyistä, EU-vaatimusten mukaisuusvakuutuksesta, CE-merkinnästä ja sen kiinnittämisestä viittaamalla pääosin asetuksen liitteisiin. Luvussa tuodaan esiin periaate, että osajärjestelmiä ja turvakomponentteja on pidettävä asetuksen olennaisten vaatimusten mukaisina, jos ne ovat sellaisten yhdenmukaistettujen standardien tai niiden osien mukaisia, joiden viitetiedot on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Vaatimusten mukaisuuden arviointimenettely määräytyy valmistajan valinnan mukaisesti.

Köysiratalaitteistoasetuksen IV luku koskee vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten ilmoittamista. Kuten henkilönsuojainasetuksen kohdalla, kyseistä lukua on alettu soveltaa 21 päivästä lokakuuta 2016 ja tältä osin lakiin työsuojeluun liittyvien arviointielimien hyväksymisestä on tehty lakitekniset muutokset lailla 1085/2016. Köysiratalaitteistoasetuksen markkinavalvontaa koskeva V luku on sisällöltään vastaava kuin henkilönsuojainasetuksessa. Asetuksen VI luvussa on komiteamenettelyä sekä seuraamuksia koskevat säännökset, jotka ovat vastaavat kuin henkilönsuojainasetuksessa.

Köysiratalaitteistoasetuksen siirtymäsäännöksen mukaan jäsenvaltiot eivät saa estää sellaisen vuoden 2000 köysiratalaitteistodirektiivin soveltamisalaan kuuluvien osajärjestelmien tai turvakomponenttien asettamista saataville markkinoilla, jotka ovat kyseisen direktiivin säännösten mukaisia ja jotka on saatettu markkinoille ennen 21 päivänä huhtikuuta 2018. Ne eivät myöskään saa estää kyseisen direktiivin soveltamisalaan kuuluvien köysiratalaitteistojen käyttöönottoa, jotka ovat kyseisten direktiivien säännösten mukaisia ja jotka on asennettu ennen 21 päivää huhtikuuta 2018. Lisäksi turvakomponenteille direktiivin nojalla myönnetty todistukset ja annetut hyväksymispäätökset ovat voimassa asetuksen nojalla.

Köysiratalaitteistoasetuksen liite I sisältää luettelon osajärjestelmistä. Asetuksen liitteessä II säädetään olennaisista vaatimuksista. Liitteet III–VII koskevat osajärjestelmien ja turvakomponenttien vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä, joita ovat EU-tyyppitarkastus, tuotantoprosessin laadunvarmistukseen perustuva tyypinmukaisuus, tuotekohtaiseen tarkastukseen perustuva tyypinmukaisuus, yksikkökohtaiseen tarkastukseen perustuva vaatimustenmukaisuus ja täydelliseen laadunvarmistukseen perustuva vaatimustenmukaisuus. Köysiratalaitteistoasetuksen liitteessä VIII säädetään osajärjestelmiä ja turvakomponentteja koskevista teknisistä asiakirjoista ja liitteessä IX EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta.

1.3 Nykytilan arviointi

Laitelaki sisältää koneen, työvälteen, henkilönsuojaimen tai muun teknisen laitteen valmistajaan, maahantuojaan tai muuhun markkinoille tai käyttöön luovuttajaan kohdistetut perusvelvoitteet laitteen vaatimustenmukaisuudesta. Laitelaki on kattanut sekä Euroopan unionin lainsäädännön piiriin kuuluvat tekniset laitteet sekä kansalliseen säätelyyn kuuluvat työssä käytettävät laitteet. Euroopan unionin lainsäädännössä on annettu direktiivit koneista, henkilönsuojaimista ja köysiratalaitteistoista.

Euroopan unionin lainsäädännön piiriin kuuluvista laitteista on annettu tarkemmat säännökset laitelain valtuutussäännösten perusteella. Pääsääntöisesti koneita koskeva direktiivi on laitettu kansallisesti täytäntöön koneiden turvallisuudesta annetulla valtioneuvoston asetuksella, henkilönsuojaimia koskeva direktiivi henkilönsuojaimista annetulla valtioneuvoston päätöksellä sekä köysiratalaitteistoja koskeva direktiivi henkilönkuljetukseen tarkoitetuista köysiratalaitteistoista annetulla valtioneuvoston asetuksella. Lisäksi kuluttajakäyttöön tarkoitettujen henkilönsuojainten vaatimustenmukaisuudesta on annettu kuluttajaturvallisuuslakia edeltäneen kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annetun lain nojalla erillinen valtioneuvoston asetus, jossa viitataan vaatimusten osalta edellä mainittuun henkilönsuojaimista annettuun valtioneuvoston päätökseen.

Henkilönsuojaimia ja köysiratalaitteistoja koskevat Euroopan unionin direktiivit korvautuvat asetuksilla. Unionin asetukset ovat sellaisenaan sovellettavia eivätkä yleensä edellytä erillisiä täytäntöönpanotoimia kansallisella tasolla. Tämän vuoksi nykyisestä kansallisesta lainsäädännöstä on kumottava sellaiset tarpeettomat säännökset, jotka kyseiset Euroopan unionin asetukset kattavat.

Euroopan unionin suoraan sovellettavat asetukset voivat kuitenkin edellyttää, että jäsenvaltiot antavat asetuksen täytäntöönpanemiseksi kansallisia säännöksiä. Kyseisissä asetuksissa on säännöksiä ohjeiden, tietojen ja merkintöjen kielestä, joka jäsenvaltion on määrättävä. Lisäksi asetukset sisältävät säännökset markkinavalvonnasta, mikä edellyttää kansallisen markkinavalvontaviranomaisen määrittämistä. Lisäksi asetuksessa edellytetään jäsenvaltion vahvistavan säännöt seuraamuksista, joita sovelletaan talouden toimijoiden rikkoessa asetusten säännöksiä.

Laitelain 9 §, joka koskee työssä käytettävän teknisen laitteen edelleen luovuttajan velvollisuuksia, sisältää velvollisuuden varmistaa, että asianmukaiset suomen- ja ruotsinkieliset ohjeet ovat laitteen mukana. Etenkin NLF-sääntelyn mukaisissa yhdenmukaistamissäädöksissä on täsmennetty eri talouden toimijoiden velvollisuuksia. Nykyisessä säännöksessä on sekä velvoite varmistaa, että kyseiset ohjeet ovat laitteen mukana, että velvoite varmistaa, millä kielellä ne ovat. Lisäksi säännös ei ole täysin selkeä suhteessa konedirektiivin mahdollistamaan sääntelyyn, jonka mukaan yksikielisissä kunnissa on mahdollista olla vain joko suomen- tai ruotsinkieliset ohjeet. Kyseinen säännös on koneiden turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen 11 §:ssä. Perustuslain asetuksen antamista koskevasta 80 §:stä johtuu, että laissa on oltava perussäännös ja laista tulee selkeästi käydä ilmi, mistä on tarkoitus säätää asetuksella. Asetuksenantovaltuuksien tulee olla riittävän täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Voimassa olevan laitelain 4 ja 5 §:n valtuussäännöksistä ei riittävän selkeästi käy ilmi, että niiden on tarkoitettu kattavan myös kielestä säätämisen. Voimassa olevaa kielisäännöstä on siten edellä esitetyistä syistä tarpeen täsmentää.

Laitelain 12 §:ssä säädetään lain valvonnasta. Laitelain mukaan sen noudattamista valvovat työsuojeluviranomaiset siten kuin työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoinnista annetussa laissa säädetään. Kuitenkin silloin, kun kyse on yksityiseen kulutukseen tarkoitettujen tai olennaisessa määrin yksityisessä kulutuksessa käytettävien teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta, valvonnasta on säädetty kuluttajaturvallisuuslaissa ja valvovia viranomaisia ovat olleet Turvallisuus- ja kemikaalivirasto sekä Tulli. Toimivallan jaossa yhtäältä työkäyttöön ja toisaalta kuluttajakäyttöön tarkoitettuja henkilönsuojaimia valvovien viranomaisten välillä ei ole ollut epäselvyyksiä, ja tarvittaessa viranomaiset ovat tehneet yhteistyötä keskenään. Tarkoituksena ei ole tältä osin muuttaa tätä, yhtäältä työkäyttöön ja toisaalta kuluttajakäyttöön tarkoitettuihin tuotteisiin liittyvää nykyistä toimivallan jakoa ja sisältöä.

Henkilönsuojain- ja köysiratalaitteistoasetuksessa edellytetään jäsenvaltion vahvistavan säännöt seuraamuksista, joita sovelletaan talouden toimijoiden rikkoessa asetuksen säännöksiä. Asetusten säännösten mukaan sääntöihin voi sisältyä vakavia rikkomustapauksia koskevia rikosoikeudellisia seuraamuksia, vaikka asetuksissa sinänsä ei voida velvoittaa jäsenvaltiota säätämään rikosoikeudellisista seuraamuksista. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Jollei asetuksessa toisin säädetä, lähtökohtana on, että seuraamusten on vastaavuusperiaatteen mukaisesti oltava samankaltaisia kuin seuraamukset vastaavan kansallisen oikeuden loukkaamisesta ja ne on voitava määrätä samankaltaisessa menettelyssä kuin seuraamukset vastaavasta kansallisen oikeuden loukkaamisesta.

Koska työssä käytettävät henkilönsuojaimet ja köysiratalaitteistot kuuluvat laitelain piiriin, näiden valmistaja tai muu luovuttaja, joka on laiminlyönyt laitelaissa säädetyn velvollisuutensa, on voitu tuomita laitelain 13 §:n mukaisesta laiteturvallisuusrikkomuksesta sakkoon. Laitelaki on myös mainittu rikoslain 47 luvun 8 §:n työturvallisuusmääräysten määritelmässä, sekä laitelain 2 §:ssä tarkoitettut henkilöt on rinnastettu rikoslain 47 luvun 8 §:n 2 momentissa työnantajaan tai tämän edustajaan. Laitelakia rikkova valmistaja tai muu luovuttaja on siten voitu tuomita myös rikoslain 47 luvun 1 §:ssä säädetyn työturvallisuusrikosta koskevan rangaistus-säännöksen mukaan. Sen sijaan kuluttajakäyttöön tarkoitettujen henkilönsuojainten valmista-

HE 194/2017 vp

jan tai muu luovuttajan rangaistavuus on perustunut kuluttajaturvallisuuslain 50 §:ään, jossa viitataan rikoslain 44 luvun 1 §:ssä säädettyyn terveysrikokseen.

Kun voimassa olevaa työturvallisuuslakia (738/2002) valmisteltiin, lähdettiin siitä, että valmistajan ja muun luovuttajan velvoitteet erotettaisiin työturvallisuuslaista ja niistä säädettäisiin erillinen laki. Tämä toteutettiin laitelailalla. Laitelain säätämisen yhteydessä tehtiin rikoslain 47 luvun 1 ja 8 §:iin muutokset lisäämällä kyseisiin säännöksiin viittaukset laitelakiin. Laitelain hallituksen esityksessä (hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi, HE 135/2004 vp) todetaan, että ehdotetun muutoksen jälkeen rangaistusseuraamukset vastaisivat eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetussa laissa velvoitettujen osalta sitä oikeudellista tilannetta, joka oli vanhan työturvallisuuslain voimassa ollessa. Vastaavasti kun kuluttajaturvallisuuslakia säädettiin, rangaistussäännökset pysyivät sisällöllisesti ennallaan (hallituksen esitys Eduskunnalle kuluttajaturvallisuuslaiksi ja laiksi rikoslain 44 luvun 1 §:n muuttamisesta, HE 99/2010 vp). Näiden uudistusten yhteydessä ei ole siten laajemmin arvioitu sitä, olisiko tarkoituksenmukaista selkeyttää rangaistussäännöksiä niiden tuotteiden osalta, jotka voivat kuulua kummankin sääntelyn piiriin.

Tarkoituksena on, ettei Euroopan unionissa tapahtunut säädöstyypin muutos henkilönsuojainten ja köysiratalaitteistojen osalta vaikuttaisi sinänsä nykyisten rangaistussäännösten kattavuuteen. Tarkoituksena on, että edelleen valmistajan ja muun luovuttajan rangaistava teko tai laiminlyönti voisi tulla arvioitavaksi sekä rikkomuksena että rikoksena. Laitelain rangaistussäännöstä, joka on puhdas blankorangaistussäännös, joudutaan muuttamaan henkilönsuojainten ja köysiratalaitteistoasetuksen takia. Sitä olisi samalla kokonaisuudessaan täsmennettävä. Samalla olisi kuitenkin arvioitava rangaistusjärjestelmän kokonaisuutta laajemminkin ja puututtava siihen tarkoituksettomaan tilanteeseen, että valmistajan tai muun luovuttajan samojen velvoitteiden laiminlyönti voi johtaa eri rikoslain rangaistussäännösten soveltamiseen siitä riippuen, mikä on valmistettavan tuotteen käyttötarkoitus.

Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen henkilönsuojainten osalta voimassa on sisällöllisesti samansisältöiset vaatimukset käsittävä sääntely kuin työkäyttöön tarkoitettujenkin henkilönsuojainten osalta. Sääntelyssä ei muilta kuin edellä mainittujen rangaistussäännösten osalta ole havaittu merkittäviä puutteita, joskin harkinnassa on ollut sääntelyn rakenteen uudistaminen niin, että vaatimuksia nostettaisiin valtioneuvoston asetuksen tasolta lain tasolle. Myös markkinavalvonnan ja siinä sovellettavan lainsäädännön osalta sääntely on ollut pääasiassa selkeä ja toimivaksi koettu, mutta kuluttajaturvallisuuslain rakenne ja lähtökohdat eivät kaikilta osin istu täydellisesti nykyään EU-sääntelyssä sovellettavaan NLF-malliin.

Kuluttajakäyttöön tarkoitettujen henkilönsuojainten osalta on niin ikään tarpeen sisällyttää kansalliseen lainsäädäntöön EU:n henkilönsuojainasetuksen tehokkaan toimeenpanon kannalta tarpeelliset säännökset. Kuten edellä on todettu työssä käytettävien henkilönsuojainten osalta, myös kuluttajakäyttöön tarkoitettujen henkilönsuojainten osalta EU:n henkilönsuojainasetus on EU-asetuksena sellaisenaan sovellettava eikä pääosin edellytä erillisiä täytäntöönpanotoimia kansallisesti. Vastaavasti kuin työssä käytettävien tuotteidenkin kohdalla, myös kuluttajakäyttöön tarkoitettujen henkilönsuojainten kohdalla on kuitenkin tarpeen säätää kansallisessa laissa muun muassa erilaisia tuotteeseen liittyviä tietoja ja merkintöjä koskevista kielivaatimuksista, sääntelyn noudattamisen valvonnasta sekä asiaankuuluvista seuraamuksista sääntelyn noudattamatta jättämisestä.

Näiden EU:n henkilönsuojainasetuksen myötä tarvittavien lakimuutosten myötä on tarkoituksenmukaista päivittää kuluttajakäyttöön tarkoitettuja henkilönsuojaimia koskeva kansallinen

sääntely myös edellä mainittujen, esimerkiksi rakenteeseen liittyvien kehittämiskohteiden osalta.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on tehdä laitelakiin Euroopan unionin henkilönsuojain- ja köysiratalaitteistoasetuksen edellyttämät muutokset. Lakia ei lähtökohtaisesti sovellettaisi henkilönsuojaimiin ja köysiratalaitteistoihin, joihin sovellettaisiin suoraan Euroopan unionin asetuksia. Lain kielivaatimuksia, valvontaa ja rangaistusta koskevia säännöksiä kuitenkin ehdotetaan sovellettavaksi edelleen myös näihin. Lisäksi laitelain säännöksistä poistettaisiin tarpeettomiksi käyvät erityiset maininnat henkilönsuojaimista.

Esityksessä on päädytty tekemään muutokset työssä käytettävien teknisten laitteiden osalta laitelakiin. On todennäköistä, että myös koneita koskevaan direktiiviin tullaan tekemään lähivuosina vastaavantyyppiset NLF-sääntelyn edellyttämät mukautukset kuin nyt käsiteltävinä oleviin henkilönsuojaimia ja köysiratalaitteistoja koskeviin asetuksiin on tehty. Mahdolliset laajemmat lainsäädännön uudistamistarpeet on tarkoituksenmukaista arvioida siinä vaiheessa, kun työssä käytettäviä teknisiä laitteita koskeva EU-sääntely on kokonaisuudessaan uusittu NLF-sääntelyn mukaiseksi.

Nykyisestä poiketen kielivaatimuksesta säädettäisiin selkeyden vuoksi laitelaissa erillisessä pykälässä. Laitteen mukana olevat ohjeet, tiedot ja merkinnät vaadittaisiin nykyistä vastaavasti suomeksi ja ruotsiksi. Selkeyden vuoksi kohdassa mainittaisiin erikseen vaatimustenmukaisuusvakuutus. Lakiin lisättäisiin valtuussäännös, joka mahdollistaisi tarkempien säännösten antamisen kielestä ja mahdollisuuden poiketa perusvaatimuksesta valtioneuvoston asetuksella.

Lain valvontaa koskevaa säännöstä tarkennettaisiin henkilönsuojain- ja köysiratalaitteistoasetuksen vuoksi. Valvontaa koskevasta säännöksestä kävisi ilmi, että kyseisiä asetuksia valvoisi työsuojeluviranomainen. Valvonnassa noudatettaisiin asetusten markkinavalvontaa koskevia säännöksiä ja valvontalakia. Sekä henkilönsuojain- että köysiratalaitteistoasetuksissa viitataan lisäksi NLF-asetuksen markkinavalvontaa koskeviin artikloihin, joten myös kyseisen asetuksen säännökset on otettava valvonnassa huomioon. Valvontalain täydentävä soveltaminen olisi asetusten rinnalla tarpeen, koska se sisältää kansalliseen järjestelmään liittyviä toimivaltuuksia, kuten esimerkiksi mahdollisuuden asettaa valvontapäätöksessä asetetun velvoitteen tehosteeksi uhkasakon tai teettämisen- tai keskeyttämisen, mitä Euroopan unionin asetukset eivät sisällä. Tarkoituksena on säilyttää valvojan viranomaisen toimivalta lähtökohtaisesti ennallaan.

Laitelain laiteturvallisuusrikkomusta koskeva pykälä kirjoitettaisiin uudelleen. Nykyistä laitelain rikkomista koskevaa blankorangaistussäännöstä tarkennettaisiin ja säännökseen lisättäisiin oma momentti henkilönsuojain- ja köysiratalaitteistoasetuksen rikkomisesta, missä viitattaisiin kyseisten asetusten tiettyihin artikloihin. Rikoslain tiettyjä tuotteita koskevaa rangaistussääntelyä selkeytettäisiin ja yhdenmukaistettaisiin. Rikoslain 44 luvun 1 §:ssä säädettyyn terveysrikokseen lisättäisiin viittaukset laitelakiin, henkilönsuojainasetukseen ja köysiratalaitteistoasetukseen. Vastaavasti viittaukset laitelakiin poistettaisiin rikoslain 47 luvun 1 ja 8 §:stä. Tämä tarkoittaisi, että vastaava erottelu, joka tehtiin työturvallisuuslain ja laitelain kohdalla, tehtäisiin myös rikoslain tasolla. Tarkoituksena on, että laitelain kattamien tuotteiden osalta niiden valmistamista, maahantuontia ja muuta luovuttamista koskisi ainoastaan yksi rangaistussäännös riippumatta siitä, mikä on valmistettavan tuotteen käyttötarkoitus. Tarkoituksena on siten selkeyttää ja yhdenmukaistaa tuotteita koskevaa rangaistussääntelyä työssä käytettävien ja kuluttajakäyttöön tarkoitettujen tuotteiden osalta. Vaikka terveysrikoksen rangaistusmaksimi on pienempi kuin työturvallisuusrikoksen ja terveysrikokseen ei myöskään

sovelleta, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään, eivät nämä muutokset todellisuudessa olisi merkittäviä. Rangaistussäännösten merkitys on nähtävä ennen kaikkea ennaltaehkäisevänä ja varoittavana, koska ensisijaisesti tuotteiden vaatimustenvastaisuuteen puututaan markkinavalvonnalla ja siinä käytettävissä olevin keinoin.

Kuluttajakäyttöön tarkoitettujen henkilönsuojainten osalta esityksen tavoitteena on edellä mainittujen muutosten lisäksi sisällyttää kansalliseen lainsäädäntöön EU:n henkilönsuojainasetuksen tehokkaan toimeenpanon kannalta tarpeelliset säännökset. Kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista säädettäisiin erillislaki, jossa viitattaisiin henkilönsuojaimille asetettavien vaatimusten osalta henkilönsuojainasetukseen sekä säädettäisiin kieli-vaatimuksista, sääntelyn noudattamisen valvonnasta ja seuraamuksista. Kuluttajakäyttöön tarkoitettujen henkilönsuojainten markkinavalvontaan sovellettaisiin eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia (1137/2016, ns. markkinavalvontalaki). Kyseessä on suhteellisen uusi, NLF-tuotesääntelymallin tarpeisiin suunniteltu valvontalaki, jossa on pyritty huomioimaan muun muassa niin sanotun NLF-asetuksen sääntely. Markkinavalvontalakiin tehtäisiin tämän muutoksen edellyttämä muutos lain soveltamisalaa koskevaan pykälään. Tarkoitus on varmistaa, että valvontaviranomaisen käytössä on riittävät kattavat valvontakeinot. Kuluttajakäyttöön tarkoitettujen, tässä esityksessä tarkoitettujen henkilönsuojainten markkinavalvontaviranomainen olisi jatkossa yksin Turvallisuus- ja kemikaalivirasto.

3 Esityksen vaikutukset

Komission antamaan henkilönsuojainasetukseen sisältyi vaikutusten arviointi SWD(2014) 118 final ja tiivistelmä vaikutusten arvioinnista SWD(2014) 119 final. Komission aloitteen yleis-tavoitteena oli tehostaa henkilönsuojainten käyttäjien terveyden ja turvallisuuden suojelua, luoda tasapuoliset toimintaedellytykset henkilönsuojainalan toimijoille sekä yksinkertaistaa EU:n sääntely-ympäristöä henkilönsuojainten alalla. Arvioinnissa todetaan, että asetuksen soveltamisalan laajentuminen koskemaan yksityiseen käyttöön tarkoitettuja kuumalta suojaavia tuotteita (uunikintaat) sekä joidenkin henkilönsuojainten siirtyminen riskiluokasta II riskiluokkaan III aiheuttavat suurille valmistajille vain vähäisiä kustannuksia. Useimmilla näistä on tuotteiden laadunvarmistusjärjestelmä, jonka päivittäminen tarvittavalla tasolla riittää. Sen sijaan on arvioitu, että joidenkin pienten ja keskisuurten yritysten on luotava laadunvalvontajärjestelmä, mikä voi alkuvaiheessa aiheuttaa merkittäviä kustannuksia. Myös tuotantoprosessiin tarvittavat muutokset lisäävät kustannuksia. Kuitenkin useimpien henkilönsuojainten kohdalla kustannukset voidaan jakaa suurelle tuotantomäärälle, jolloin yksikkökohtaiset kustannukset eivät nousisi merkittävästi. Arvioinnissa tuodaan lisäksi esiin, että kannustamisella tuotteiden yhdenmukaiseen laatuun ja tuotantoprosessin tasalaatuisuuteen on kansainvälisen kilpailukyvyyn kannalta positiivinen vaikutus. Olennaisiin terveys- ja turvallisuusvaatimuksiin tehdyt muutokset helpottavat valmistajien työtä ja alentavat siten valmistuskustannuksia. Asiakirjoihin liittyvien muutosten vaikutusten arvioidaan olevan vähäisiä.

Komission antamaan köysiratalaitteistoasetukseen sisältyi vaikutusten arviointi SWD(2014) 116 final ja tiivistelmä vaikutusten arvioinnista SWD(2014) 117 final. Komission tavoitteena oli kohentaa sisämarkkinoiden toimintaa, varmistaa korkeampi turvallisuustaso sekä luoda tasapuoliset toimintaedellytykset talouden toimijoille köysiratalaitteistojen alalla. Lisäksi tavoitteena oli selkeyttää säädöstekstin keskeisiä käsitteitä ja määritelmiä ja tätä kautta lisätä säädöksen soveltamisen johdonmukaisuutta. Arvioinnin mukaan oletuksena on ollut, että kun oikeusvarmuutta lisätään ja talouden toimijoiden velvollisuudet yksilöidään paremmin sopeuttamalla direktiivi uuteen lainsäädäntökehykseen, köysiratalaitteistojen turvallisuus ja laatu paranevat. Tämän tuloksena tapaturmien ja vammojen todennäköisyys pienenesi, mitä ei kuitenkaan kyetty kuvaamaan määrällisesti. Arvioinnissa todetaan taloudellisista vaikutuksista, että soveltamisalan selkeyttäminen ja tietyn vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyn sovel-

taminen osajärjestelmiin eivät aiheuttane lisäkustannuksia, koska muutokset lisäävät oikeusvarmuutta nykytilanteeseen nähden.

3.1 Taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset talouden toimijoiden toimintaan

Esitys on luonteeltaan suurelta osin lainsäädäntötekninen eikä sillä tehtäisi muutoksia henkilönsuojainten ja köysiratalaitteistojen teknisiin ja turvallisuutta koskeviin vaatimuksiin taikka vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyihin. Niistä säädettäisiin suoraan EU-asetuksissa. Myös talouden toimijoihin kohdistuvat tarkemmat vaatimukset sisältyvät asetuksiin. Esityksen kielivaatimukset vastaisivat nykyistä. Rikoslain rangaistusääntely yhdenmukaistettaisiin työssä käytettävien ja kuluttajakäyttöön tarkoitettujen tuotteiden osalta, mikä selkeyttäisi nykyistä rangaistussääntelyä ja valmistajien ja muiden luovuttajien asemaa. Kuten edellä kohdassa 2 on todettu, tällä muutoksella ei tosiasiaassa ole merkittäviä vaikutuksia, koska markkinavalvonta on ensisijainen keino puuttua tuotteiden vaatimustenvastaisuuteen. Esityksellä ei siten olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia eikä sillä olisi tarkoitus muuttaa tai lisätä talouden toimijoiden velvollisuuksia.

Ehdotettujen lakien siirtymäsäännöksissä säädettäisiin asetusten siirtymäsäännöksiä vastaavasti, että ennen ehdotettujen lakien voimaantuloa, ottaen huomioon henkilönsuojainasetukseen sisältyvän erityisen siirtymäsäännöksen, markkinoille saatetut tuotteet, jotka ovat tämän lain voimassa olleiden säännösten mukaisia, saisivat olla markkinoilla myös ehdotettujen lakien voimaan tulon jälkeen. Myös näihin tuotteisiin liittyvät todistukset ja hyväksymispäätökset jäisivät voimaan, henkilönsuojainasetuksen osalta siinä olevien aikarajojen puitteissa. Siirtymäsäännökset turvaisivat omalta osaltaan alalla toimivien asemaa.

Tarkkaa tietoa siitä, kuinka paljon Suomessa on henkilönsuojainten valmistajia, maahantuojia ja jakelijoita, ei ole saatavissa. Tilastokeskuksen yritysrekisterin mukaan turvavarusteiden valmistus toimialalla on 34 toimijaa (kesäkuu 2017). Turvavarusteiden valmistus toimiala (32991) ei kuitenkaan kata kuin osan henkilönsuojaimista, ja sen piiriin ei kuulu esimerkiksi suojajalkineiden, suojalasien, kenkiin kiinnitettävien liukuesteiden, heijastinliivien tai heijastimien valmistus. Työkäyttöön tarkoitettuja henkilönsuojainten valmistajia tai näihin rinnastuvia omalla merkillä markkinoille saattajia arvioidaan olevan noin sata. Yleisimmin valmistetaan päänsuojaimia, kuulonsuojaimia, silmien- ja kasvojen suojaimia, hengityksensuojaimia, työ- ja turvajalkineita, putoamissuojaimia, suojavaatteita sekä käsien suojaimia. Vastaava määrä arvioidaan olevan yksityiseen käyttöön tarkoitettujen henkilönsuojaimen valmistajia tai omalla merkillä markkinoille saattajia. Yleisimpiä yksityiseen käyttöön tarkoitettuja suojaimia ovat kuulonsuojaimet, silmien- ja kasvojen suojaimet, kuiva- ja märkäpuvut, heijastimet, heijastinliivit, liukuesteet, pelastusliivit, kellunta-asut, jääkiekkoilijoiden suojaimet sekä moottoripyöräilijöiden suojaimet. Maahantuojien ja jakelijoiden joukko on suuri, mihin sisältyy myös hyvin erikokoisia toimijoita. Työ- ja yksityiskäyttöön tarkoitettuja suojaimia myydään erilaisissa kaupoissa, esimerkiksi työkäyttöön erikoistuneissa liikkeissä, rautakaupoissa, päivittäistavara-kaupoissa, urheilukaupoissa, apteekeissa, suutariliikkeissä ja kenkäkaupoissa. Alan toimijoiden tämän eräänlaisen sirpaleisuuden vuoksi ehdotuksen taloudellisia vaikutuksia on vaikea täsmällisesti lukumääräisesti arvioida, ottaen kuitenkin huomioon, mitä edellä kohdassa 3 Esityksen vaikutukset on todettu.

Köysiratalaitteistojen osalta Suomessa asetuksen soveltamispiiriin kuuluvat lähinnä hiihtohissit, joita Suomessa on tällä hetkellä noin 360 kappaletta noin 70:ssä eri hiihtokeskuksessa. Vuosittain Suomessa otetaan käyttöön muutama uusi hiihtohissi. Käytössä oleviin hiihtohisseihin asetusta sovellettaisiin vain, kun niihin tehdään merkittäviä muutostöitä. Suomessa on arviolta noin viidestä kymmeneen köysiratalaitteistojen, niiden osajärjestelmien tai turvakomponenttien valmistajaa ja maahantuojaa.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Henkilönsuojainten sekä köysiratalaitteistojen osajärjestelmien ja turvakomponenttien markkinavalvontaviranomaiset pysyisivät pääosin ennallaan. Kuten muidenkin teknisten laitteiden kohdalla, työsuojeluviranomainen valvoisi markkinavalvontaviranomaisena olennaisessa määrin työkäyttöön tarkoitettuja henkilönsuojaimia sekä köysiratalaitteistoihin tarkoitettuja osajärjestelmiä ja turvakomponentteja. Valvontalain mukaisesti työsuojeluviranomaisella tarkoitettiin tuotteiden turvallisuuden valvonnassa aluehallintovirastoa sekä sosiaali- ja terveysministeriötä.

Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen ja olennaisessa määrin yksityisessä kulutuksessa käytettävien teknisten laitteiden, kuten henkilönsuojainten, markkinavalvontaa suorittaisi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Nykytilaan verrattuna Tullin asema kuluttajaturvallisuuslain mukaisena, kuluttajille tarkoitettujen henkilönsuojainten itsenäisenä valvontaviranomaisena poistuisi, mutta käytännössä muutos ei ole merkityksellinen, sillä Tullin mainittu rooli on henkilönsuojainten kohdalla ollut pieni. Jatkossa Tullin rooli perustuisi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettuun lakiin ja NLF-sääntelyyn, ja se tekisi henkilönsuojainten vaatimustenmukaisuuteen liittyen EU-sääntelyn tarkoittamaa ulkorajavalvontaa.

Vaatimusten tehokas valvonta varmistettaisiin mahdollistamalla valvonnassa riittävien toimenpiteiden käyttö. Työsuojeluviranomaisen suorittamasta valvonnasta säädettäisiin valvontalaissa, henkilönsuojain- ja köysiratalaitteistoasetuksessa sekä NLF-asetuksessa. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston suorittamasta valvonnasta säädettäisiin eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa, henkilönsuojainasetuksessa sekä NLF-asetuksessa. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston valvontaan sovellettaisiin nykyisen kuluttajaturvallisuuslain sijaan markkinavalvontalakia, mikä tarkentaisi viraston toimivaltaa nykyisestä. Ehdotetusta sääntelystä ei siten aiheutuisi merkittäviä muutoksia viranomaisten tähänhetkiseen toimintaan. Koska terveysrikoksen rangaistusmaksimi on enintään kuusi kuukautta vankeutta, rangaistussääntelyn yhdenmukaistaminen kuitenkin mahdollistaisi entistä laajemmin sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain (754/2010) mukaisen rangaistusmääräysmenettelyn käytön.

Vuonna 2014 aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueilla oli käynnissä teollisuuden suojaimet -hanke, jonka piirissä tarkastettiin 142 suojainta. Hankkeessa annettiin 55 toimintaohjetta sekä yksi väliaikainen kielto. Sosiaali- ja terveysministeriössä markkinavalvonnan kohteena oli kyseisenä vuonna kymmenen henkilönsuojainta, joista kielto- ja takaisinvetopäätös annettiin seitsemälle tuotteelle. Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla oli samana vuonna 57 tapausta, joista 18:aan kohdistui toimenpiteenä markkinoiltapoisto ja kahdeksaan takaisinvelto.

Vuonna 2015 aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueilla oli käynnissä internet-valvontahanke, jossa tarkastettiin 185 suojainta. Hankkeessa annettiin 69 toimintaohjetta. Sosiaali- ja terveysministeriössä markkinavalvonnan kohteena oli 21 henkilönsuojainta, joista kielto- ja takaisinvetopäätös annettiin 16 tuotteelle. Samana vuonna Turvallisuus- ja kemikaalivirasto käsitteli 38 tapausta, joista 23:een kohdistui markkinoiltapoisto ja kahteen takaisinvelto.

Vuonna 2016 aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueilla oli käynnissä vedessä käytettäviä suojaimeja koskeva hanke, jossa tarkastettiin 58 suojainta. Hankkeessa annettiin 22 toimintaohjetta. Lisäksi kyseisenä vuonna Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueella oli omat hankkeet suojakäsineille ja turvajalkineille sekä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue teki messutarkastuksia. Näissä hankkeissa annettiin useita kymmeniä toimintaohjeita. Kyseisenä vuonna sosiaali- ja terveysministeriössä markkinavalvonnan kohteena oli 14 henkilönsuojainta, joista kielto- ja takaisinvetopäätös annettiin seitse-

mälle tuotteelle. Vuonna 2016 Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla oli 44 tapausta, joista 11:een kohdistui markkinoiltaapoisto ja seitsemään takaisinvento.

Vuosina 2014–2016 ei ollut yhtään köysiratalaitteistojen osajärjestelmiin tai turvakomponentteihin kohdistuvaa markkinavalvontatapausta.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun aikana on tehty tiivistä yhteistyötä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Henkilönsuojainten osalta työkäytössä olevien henkilönsuojainten osalta valmisteluvastuu on sosiaali- ja terveysministeriöllä ja kuluttajakäytössä olevien henkilönsuojainten osalta työ- ja elinkeinoministeriössä. Vaikka säädösvastuu on näin jakautunut kahden ministeriön välille ja näitä kahta aluetta koskee edellä selostetusti eri lainsäädäntö, asian valmistelussa pidettiin muun muassa selkeyden vuoksi aiheellisena sisällyttää sekä työkäytössä että kuluttajakäytössä olevia henkilönsuojaimia koskevaa sääntelyä koskevat ehdotukset samaan esitykseen. Näin on pyritty myös varmistamaan oikeanlainen koordinaatio saman EU-asetuksen täytäntöönpanevien kansallisen säädösten välillä.

Esityksen valmistelun aikana pyydettiin oikeusministeriöltä lausuntoa tiettyihin rangaistus-säännöksiin liittyvissä kysymyksissä. Oikeusministeriö piti lausunnossaan kannatettavana nykyisen laitelain blankorangaistussäännöksen täsmentämistä. Lisäksi oikeusministeriö kiinnitti lausunnossaan huomiota ennen kaikkea siihen, että jos muu kuin tahallinen teko on tarpeen säätää rangaistavaksi, tulee lähtökohdaksi ottaa törkeän huolimattomuuden edellyttäminen. Syyksiluettavuuden alimman asteen käyttö (huolimattomuudesta) vaatii erityisiä perusteita.

Esitys on käsitelty Työturvallisuussäännöksiä valmistelevassa neuvottelukunnassa, jonka tehtävänä on valmistella työturvallisuutta ja muuta työsuojelua koskevia säädöksiä. Neuvottelukunnassa ovat edustettuina: sosiaali- ja terveysministeriö, Akava ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, KT Kuntatyönantajat, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Suomen Yrittäjät, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Teknisen Kaupan Liitto, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry, Työterveyslaitos, Valtion työmarkkinalaitos ja työsuojelun aluehallinto. Neuvottelukunta on käsitellyt esitystä kokouksissaan ja hyväksynyt sen 14 päivänä marraskuuta 2017 pidetyssä kokouksessa.

Esityksestä on pyydetty lausunnot työ- ja elinkeinoministeriöltä, oikeusministeriöltä, sisäministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, Ahvenanmaan maakuntahallitukselta, Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueilta, Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta, Tullilta, Työterveyslaitokselta, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry:ltä, Kaupan liitto ry:ltä, Kuluttajaliitto ry:ltä, Päivittäistavarakauppa ry:ltä, Suomen Hiihtokeskusyhdistys ry:ltä, Suomen Työsuojelualan Yritysten Liitto ry:ltä, Teknisen Kaupan Liitto ry:ltä, Inspecta Tarkastus Oy:ltä, Inspecta Sertifiointi Oy:ltä, Nosturiexpertit Oy:ltä ja Doppelmayer Finn Oy:ltä.

Lausuntoja on saapunut 13 kappaletta. Lausunnon antaneista työ- ja elinkeinoministeriöllä, sisäministeriöllä, valtiovarainministeriöllä, Ahvenanmaan maakuntahallituksella, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry:llä, Kuluttajaliitto ry:llä ja Inspecta Tarkastuksella ei ole ollut huomautettavaa ehdotuksen sisältöön. Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue on pitänyt muutoksia perusteltuina ja luonteeltaan teknisinä, mutta se on esittänyt, että perusteluissa olisi selkeämpää viitata aluehallintoviraston sijaan joko työsuojeluviranomaiseen tai työsuojelun vastuualueeseen. Kirjoitettaessa perusteluja lähtökohtana on kuitenkin ollut käyttää sitä viranomaistermiä, jota käytetään kuvattavassa lainsäädännössä. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota laitelain

4 §:n eräeseen virkkeeseen, jota se pitää tulkinnanvaraisena. Se on myös kiinnittänyt huomiota koneiden turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen 11 §:n tulkinnanvaraisuuteen. Esityksen tarkoituksena on tehdä ne välttämättömät muutokset kansalliseen lainsäädäntöön, jotka aiheutuvat Euroopan Unionin henkilönsuojain- ja köysiratalaitteistoasetuksista. Kuten esityksessä on tuotu esiin, laajemmat muutokset laitelakiin on tarkoitus arvioida siinä vaiheessa, kun myös koneita koskevaan EU-sääntelyyn on tehty NLF-mukautukset. Tämän vuoksi tässä yhteydessä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston kommentit eivät aiheuta toimenpiteitä pientä laitelain 4 §:ään tehtyä korjausta lukuun ottamatta.

Oikeusministeriö on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, että aihetta koskeva rangaistussääntely on nykyään ja ehdotuksenkin mukaan varsin monipolvinen ja mutkikas. Sääntelyn monimutkaisuus liittyy olennaisesti erotteluun olennaisessa määrin työssä käytettävien ja olennaisessa määrin yksityisessä kulutuksessa käytettäväksi tarkoitettujen henkilönsuojainten osalta. Oikeusministeriö esittää lausunnossaan, että jatkovalmistelussa on aiheellista harkita keinoja yksinkertaistaa sääntelyä etenkin rikoslain rangaistussääntelyn osalta. Oikeusministeriö tuo esiin, että yhtenä vaihtoehtona voitaisiin harkita, että henkilönsuojainten ja köysiratalaitteistojen valmistajien, maahantuojien ja jakelijoiden vastuuta rikoslain puolella arvioitaisiin rikoslain 44 luvun 1 §:n terveysrikosta koskevan säännöksen perusteella. Vaikka alun perin oli tarkoitus tehdä voimassa olevaan lainsäädäntöön ainoastaan ne välttämättömät muutokset, joita henkilönsuojain- ja köysiratalaitteistoasetus aiheuttavat ja pitää rangaistussääntely pääosin ennallaan, lausunnon johdosta on muutettu rikoslain rangaistussääntelyä laajemmin. Rikoslain 47 luvun 1 ja 8 §:stä on poistettu viittaukset laitelakiin, ja laitelaki, henkilönsuojainasetus ja köysiratalaitteistoasetus on lisätty rikoslain 44 luvun 1 §:n terveysrikoksen alle. Näin valmistajan tai muun luovuttajan toiminta arvioitaisiin saman rikoslain säännöksen nojalla paitsi kaikkien työssä käytettävien teknisten laitteiden osalta niin myös riippumatta siitä, onko tuote, lähinnä henkilönsuojain ja kone, tarkoitettu työssä käytettäväksi vai kuluttajakäyttöön.

Oikeusministeriö on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota myös siihen, että esityksessä rikkomussäännöksessä säädetyt teot olisivat rangaistavia sekä tahallisina että huolimattomuudesta tehtyinä. Lausunnon mukaan vaikka esityksessä on perusteltu huolimattomuuden rangaistavuutta, oikeusministeriö pitää syyksiluettavuuden ulottamista tahallisuuden ohella enintään törkeään tuottamukseen ilmeisen riittävänä ehdotetuissa rikkomussäännöksissä. Myös Päivittäistavarakauppa ry on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota, että kuluttajien käyttöön tarkoitettuja henkilönsuojaimia koskevan lakiesityksen rangaistussäännöksessä ehdotetaan, että henkilönsuojainsääntelyn rikkominen olisi rangaistavaa tahallisena tai huolimattomuudesta tehtynä. Koska syyksiluettavuudessa käytettäisiin alimpaa asetetta toisin kuin kuluttajaturvallisuuslaissa ja rikoslaissa, lausunnossa katsotaan, että rangaistavuuden perustuminen tahallisuuteen tai huolimattomuuteen olisi epäsuhteinen voimassa olevaan yksityiseen käyttöön tarkoitettujen tuotteiden rangaistusta koskevaan sääntelyyn nähden. Lausuntojen johdosta on muutettu syyksiluettavuuden taso huolimattomuudesta törkeään huolimattomuuteen.

Oikeusministeriö on lausunnossaan vielä todennut, että aiempien blankorangaistusäännösten sijaan esityksessä ehdotetaan yksilöidympiä rangaistussäännöksiä, mitä perustavoitetta pidetään asianmukaisena. Oikeusministeriö on kiinnittänyt huomiota muutamaan rikkomussäännöksen kohtaan. Lausunnon johdosta kahta kohtaa on täsmennetty. Lisäksi oikeusministeriö on kiinnittänyt huomiota kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetun lain 9 §:n (tässä esityksessä 8 §) tarkastusoikeuteen, joka koskee tarkastuksen ulottamista pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin. Lausunnossa todetaan, että muotoilu ”välttämättömän tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi” on omaksuttu muihin hallinnonalan lakeihin ja sen kirjoittaminen tätä täsmällisemmäksi saattaa olla mahdotonta. Tältä osin lausunnossa toivotaan perustelujen täsmenämistä, mikä on tehty. Oikeusministeriö on

lausunnossaan vielä muistuttanut, että mikäli tarkastuksessa käytetään ulkopuolisia asiantuntijoita, tulee näiden osalta varmistua, ettei heillä ole pääsyä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin. Tämä on johtanut ehdotetun kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetun lain 8 §:n täydentämiseen.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on lausunnossaan tuonut esiin, että se pitää perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena ratkaisuna sitä, että kuluttajakäyttöön tarkoitettujen henkilönsuojainten markkinavalvonta järjestetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain mukaan. Virasto tuo esiin, että kielivaatimukset tulisi olla yhteneväiset kuluttajakäyttöön tarkoitettujen ja työssä käytettävien henkilönsuojainten osalta. Sen mukaan viittaaminen kielilain 34 §:ään kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetussa laissa tekisi poikkeuksen tähän yhtenäisyyteen. Lausunnon johdosta sekä muista jatkovalmistelun aikana esiin nousseista, esimerkiksi sääntelyn johdonmukaisuuteen liittyvistä syistä kyseisestä säännöksestä on poistettu viittaus kielilakiin, ja näin ollen kyseiset tiedot tulee myös tältä osin antaa suomeksi ja ruotsiksi.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on lausunnossaan myös nostanut esiin kuluttajakäyttöön tarkoitettujen henkilönsuojaimet, jotka asetetaan saataville muussa kuin liiketoiminnan yhteydessä. Tältä osin esityksen perusteluja on täydennetty lausunnossa esitetyllä tavalla. Asiaa on käsitelty jäljempänä asianomaisen säännöksen (ehdotettu laki kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista, 1 §) yksityiskohtaisissa perusteluissa. Tähän liittyen kuluttajien käyttöön tarkoitettuja henkilönsuojaimia koskevan sääntelyn osalta valmistelussa oli esillä vaihtoehto, jonka mukaan uuden ehdotetun lain soveltamisala olisi laajuudeltaan vastannut voimassaolevaa asianomaista sääntelyä ollen näin muussa kuin liiketoiminnassa henkilönsuojaimia luovuttavien oikeushenkilöiden osalta laajempi kuin henkilönsuojainasetuksen soveltamisala. Tästä vaihtoehdosta luovuttiin valmistelun kuluessa eri sidosryhmien esittämien kannanottojen perusteella ja koska kyse olisi ollut käytännössä sängen rajatuista tilanteista. Asiassa on myös huomioitu se, että kyseessä olevissa tilanteissa tuotteiden turvallisuuteen tästä huolimatta sovelletaan tarvittaessa täydentävästi kuluttajaturvallisuuslakia (920/2011).

Tulli ei ole lausunnossaan vastustanut muutosta, että sen toimivaltaan jatkossa kuuluisi pelkästään NLF-asetuksen mukaiset ulkorajavalvontatehtävät ja markkinavalvontaviranomaisena kuluttajakäyttöön tarkoitettujen henkilönsuojainten osalta toimisi pelkästään Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Tulli on lausunnossaan esittänyt eräitä melko vähäisiä tarkentavia huomioita esityksen perusteluihin. Tulli on myös katsonut, että esityksen perusteluissa olisi hyvä tuoda esiin Tullin kemikaalilain (599/2013) mukainen toimivalta myös henkilönsuojainten sisältämien mahdollisten kemikaalien osalta. Tältä osin on syytä todeta, että nyt ehdotetulla sääntelyllä ei tavoitella, eikä sillä tietävästi ole, vaikutusta kemikaalisääntelyyn tai myöskään muihin vastaaviin säädöksiin, joita esitys ei koske, eikä Tullin tai muiden viranomaisten näihin säädöksiin perustuvaan toimivaltaan.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä on valmisteilla säteilylainsäädännön kokonaisuudistus (hallituksen esitys eduskunnalle säteilylaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi). Valmisteltavassa esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:ää, jota ehdotetaan muutettavaksi myös tässä esityksessä. Tämä tulee ottaa huomioon hallitusten esitysten eduskuntakäsittelyssä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1.1 Laki eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain muuttamisesta

1 §. Lain tarkoitus. Pykälän mukaan lain tarkoituksena on varmistaa, että kone, työväline, henkilönsuojain tai muu tekninen laite (*tekninen laite*) on vaatimusten mukainen eikä aiheuta valmistajan tarkoittamassa käytössä tapaturman vaaraa eikä terveyden haittaa. Koska henkilönsuojainasetus on suoraan sovellettavaa oikeutta, pykälän edellä mainitusta virkkeestä poistettaisiin tarpeettomana maininta henkilönsuojaimesta. Kyseessä olisi teknisluonteinen muutos.

3 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälään lisättäisiin uusi toinen momentti. Siinä todettaisiin, että henkilönsuojaimista säädettäisiin Euroopan unionin henkilönsuojainasetuksessa ja köysiratalaitteistoista köysiratalaitteistoasetuksessa. Köysiratalaitteistoasetus kattaa myös köysiratalaitteistoihin tarkoitetut osajärjestelmät ja turvakomponentit. Kyseiset asetukset ovat suoraan sovellettavaa oikeutta. Kyseisiä asetuksia sovellettaisiin siten laitelain asemesta.

Euroopan unionin asetukset voivat kuitenkin edellyttää kansallisia täytäntöönpanotoimia. Tämän vuoksi säädettäisiin, että laitelain kieliä koskevaa 10 a §:ää, valvontaa koskevaa 12 §:ää sekä rangaistussäännöksen sisältävää 13 §:ää sovellettaisiin myös henkilönsuojaimiin ja köysiratalaitteistoihin. Koska laitelaki koskee olennaisessa määrin työssä käytettäviä laitteita, siltä osin, kun on kyse yksityiseen kulutukseen tarkoitetuista tai olennaisessa määrin yksityiseen kulutukseen käytettävistä henkilönsuojaimista, kielestä, valvonnasta ja rangaistuksista säädettäisiin ehdotettavalla lailla kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista.

4 §. Valmistajan yleinen huolehtimisvelvollisuus. Pykälän ensimmäinen momentti koskee valmistajan velvollisuutta suunnitella ja valmistaa tekninen laite rakenteiltaan, varusteiltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sellaiseksi, että se soveltuu tarkoitettuun käyttöön eikä aiheuta tällaisessa käytössä tapaturman vaaraa tai terveyden haittaa. Momentin mukaan jos tapaturman vaaraa tai terveyden haittaa ei voida muutoin riittävästi poistaa, on valmistuksessa käytettävä tarkoituksenmukaisia suojaustoimenpiteitä. Kyseisen virkkeen sana valmistuksessa on tulkinanvarainen ja siitä on saattanut saada väärän vaikutelman, että olisi kyse teknisen laitteen valmistamisen turvallisuuden parantamisesta eikä siitä, että itse teknisen laitteen turvallisuutta parannettaisiin tarkoituksenmukaisin suojaustoimenpitein. Tämän vuoksi esitetään, että sana valmistuksessa poistettaisiin. Lisäksi momentissa todetaan, että henkilönsuojaimen on oltava tehokas niitä vaaroja vastaan joilta suojaamaan se on tarkoitettu. Koska henkilönsuojainasetuksessa säädetään henkilönsuojainten vaatimustenmukaisuudesta, kyseinen virke poistettaisiin tarpeettomana.

Pykälän toinen momentti sisältää asetuksenantovaltuudet. Momentin toisen kohdan mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset henkilönsuojainten suunnitteluun ja rakenteeseen liittyvistä vaatimuksista sekä henkilönsuojainten haittomuudesta ja suojausominaisuuksista. Voimassa on henkilönsuojaimista annettu valtioneuvoston päätös (1406/1993). Koska suoraan sovellettavassa henkilönsuojainasetuksessa säädetään henkilönsuojainten suunnittelua ja valmistusta koskevista vaatimuksista, kyseistä nimenomaan henkilönsuojaimia koskevaa asetuksenantovaltuutta ei enää tarvittaisi ja se esitetään poistettavaksi. Tarkoituksena on myös kumota henkilönsuojaimista annettu valtioneuvoston päätös. Pykälään ehdotetut muutokset ovat luonteeltaan lähinnä teknisiä.

5 §. Vaatimustenmukaisuuden osoittaminen. Pykälään tehtäisiin teknisluonteinen muutos ja siitä poistettaisiin nimenomainen maininta henkilönsuojaimista. Pykälä koskee vaatimustenmukaisuuden osoittamista, ja sen ensimmäisen momentin ensimmäisen kohdan mukaan vaaralliset tekniset laitteet ja muut kuin yksinkertaiset vähäisiltä vaaroilta suojaamaan tarkoitettut henkilönsuojaimet on asiantuntijalaitoksen tyyppitarkastettava tai varmistettava niiden vaatimustenmukaisuus. Koska henkilönsuojainasetuksessa säädetään henkilönsuojainten vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta, kohdasta poistettaisiin viittaus muihin kuin yksinkertaisiin vähäisiltä vaaroilta tarkoitettuihin henkilönsuojaimiin ja niiden vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen tarpeettomana. Lisäksi ensimmäisen momentin kolmanteen kohtaan tehtäisiin teknisluonteinen korjaus lisäämällä sanan laitteen edelle sanan teknisen.

9 §. Teknisen laitteen edelleen luovuttajan velvollisuudet. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi muutos, koska kielivaatimuksista esitetään säädettäväksi uudessa 10 a §:ssä. Voimassa olevassa pykälässä on säädetty, että teknisen laitteen edelleen luovuttajan tulee laitteen vaatimustenmukaisuuden lisäksi varmistua, että asianmukaiset suomen- ja ruotsinkieliset ohjeet ovat sen mukana. Kielivaatimus poistettaisiin pykälästä ja se sisältyisi uuteen 10 a §:ään. Teknisen laitteen edelleen luovuttajan velvollisuuksiin kuuluisi edelleen varmistua, että asianmukaiset ohjeet ovat laitteen mukana. Myös 10 a §:n kielivaatimus koskisi teknisen laitteen edelleen luovuttajaa, joten tämän velvollisuuksiin ei tulisi sisällöllisiä muutoksia.

10 a §. Kielivaatimukset. Lakiin esitetään lisättäväksi uusi kielivaatimuksia koskeva säännös. Voimassa olevassa laitelaissa suomen- ja ruotsinkielisten ohjeiden vaatimus on sisältynyt 9 §:ään. Lisäksi kielivaatimuksista on säädetty tarkemmin alemmanasteisissa säädöksissä, esimerkiksi koneiden turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen 11 §:ssä tai henkilönsuojaimista annetun valtioneuvoston päätöksen liitteen 1 kohdassa 1.4. Tarkoituksena ei ole sinänsä muuttaa nykyisiä kielivaatimuksia.

Pykälässä säädettäisiin, että teknisen laitteen mukana toimitettavien, turvallista käyttöä koskevien ohjeiden, tietojen ja merkintöjen tulee olla suomen ja ruotsin kielellä. Myös vaatimustenmukaisuudesta annetun vakuutuksen olisi oltava suomeksi ja ruotsiksi. Jos kyse on laitteesta, jonka vaatimustenmukaisuus perustuu EU-sääntelyyn, vakuutuksella tarkoitetaan EU- tai EY-vaatimustenmukaisuusvakuutusta. Vaatimus koskisi laitelain soveltamisalan mukaisesti olennaisessa määrin työssä käytettäviä teknisiä laitteita, joihin kuuluvat myös tällaisten laitteiden osajärjestelmät ja turvakomponentit. Suomen- ja ruotsinkielisten ohjeiden ja muiden vastaavien tietojen ja merkintöjen vaatimus ei tarkoittaisi, etteivätkö nämä voisi olla lisäksi myös muilla kielillä.

Koska laitelaki kattaa sekä Euroopan unionin lainsäädännön piiriin kuuluvia että kansalliseen sääntelyyn kuuluvia teknisiä laitteita, käytettävät käsitteet olisi oltava riittävän kattavia. Ohjeilla, tiedoilla ja merkinnöillä tarkoitettaisiin ennen kaikkea laitteen käyttöohjeita, mutta myös esimerkiksi käyttöohjeisiin liitettyjä tai laitteisiin kiinnitettyjä muita sanallisia turvallisuus- tai varoitustietoja, jotka liittyvät laitteen turvalliseen käyttöön. Jos kyse on laitteesta, jonka vaatimustenmukaisuus perustuu EU-sääntelyyn, EU- tai EY-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen on oltava suomeksi ja ruotsiksi. Eri laitteita koskevassa EU-sääntelyssä on asiaa säädetty hieman eri tavoin. Yleensä joko vaatimustenmukaisuusvakuutus on oltava laitteen mukana tai sitten siinä annettavat tiedot on sisällytettävä käyttöohjeeseen ja lisäksi on ilmoitettava internet-osoite, jossa täydellinen vakuutus on saatavilla. Esimerkiksi henkilönsuojainasetuksen 8 artiklan 7 kohdan, 10 artiklan 4 kohdan, 11 artiklan 2 kohdan, 15 artiklan 2 kohdan sekä liitteen II kohdan 2.12 tarkoittamat ohjeet, tiedot ja merkinnät olisi oltava suomeksi ja ruotsiksi. Vastaavasti köysiratalaitteistoasetuksen 11 artiklan 7 kohdan, 13 artiklan 4 kohdan, 14 artiklan 2 kohdan, 19 artiklan 2 kohdan sekä liitteen II kohdan 7.1.1 tarkoittamat ohjeet, tiedot ja merkinnät olisi oltava suomen ja ruotsin kielellä.

Kyseiset EU-asetukset sisältävät myös säännöksiä valvontaviranomaiselle pyynnöstä annettavista tiedoista ja asiakirjoista, joita ovat esimerkiksi tekniset asiakirjat ja EU-tyyppitarkastustodistus. Näitä tietoja ja asiakirjoja ei lähtökohtaisesti tarvitse kääntää suomeksi ja ruotsiksi, vaan riittää, että ne ovat kyseisen viranomaisen helposti ymmärtämällä kielellä. Useimmiten tämä kieli on englanti. Viime kädessä valvontaviranomaisen harkinnassa on se, minkä kielisiä asiakirjoja se valvontatoiminnassaan hyväksyy.

Pykälässä ei säädettäisi, kenen velvollisuutena olisi huolehtia asianmukaisten ohjeiden, tietojen ja merkintöjen laatimisesta tai mukana olosta, vaan ainoastaan, millä kielellä näiden olisi oltava. Valmistajan tai muun luovuttajan velvollisuudet määräytyisivät laitelain muiden pykälien tai sen nojalla annettujen tarkempien alemmanasteisten säädösten mukaan tai suoraan henkilönsuojain- tai köysiratalaitteistoasetuksen perusteella. Velvollisuuksien yhteydessä asianmukaisella ohjeella, tiedolla ja merkinnällä tarkoitetaan myös sitä, että ne ovat vaadituilla kielillä laaditut.

Pykälän toisessa momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä ohjeiden, tietojen ja merkintöjen sekä vaatimustenmukaisuusvakuutuksen kielestä sekä mahdollisuudesta poiketa ruotsin ja suomen kielen vaatimuksesta yksikielisessä kunnassa. Tarkoituksena on selkeyttää nykyistä tilannetta. Voimassa olevan laitelain 4 ja 5 §:n nojalla on voitu antaa tarkempia säännöksiä teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta ja sen osoittamisesta. Näiden nojalla on annettu myös esimerkiksi koneiden turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen 11 §, joka mahdollistaa konedirektiivin mukaisesti poikkeamisen suomen ja ruotsin kielen vaatimuksesta yksikielisellä alueella. Kuntien kielellisestä jaotuksesta säädetään kielilain (423/2001) 5 §:ssä (muutettu 1039/2014). Laitelain 4 ja 5 §:t eivät kuitenkaan riittävän täsmällisesti sisällä mahdollisuutta poiketa laissa säädetyistä kielivaatimuksesta, mikä on saattanut aiheuttaa epäselvyyttä koneita koskevan valtioneuvoston asetuksen soveltamisessa. Tämän vuoksi pykälään kirjoitettaisiin voimassa olevaa lakia täsmällisemmin mahdollisuus antaa tarkempia säännöksiä myös kielivaatimuksesta.

12 §. Lain valvonta. Laitelain noudattamista valvoisi edelleen työsuojeluviranomainen. Vastaavasti työsuojeluviranomainen valvoisi henkilönsuojain- ja köysiratalaitteistoasetuksen noudattamista. Valvontalain mukaan työsuojeluviranomaisella tarkoitetaan aluehallintovirastoa sekä sosiaali- ja terveysministeriötä sen hoitaessa tuotteiden turvallisuuden valvontaan liittyviä tehtäviä. Aluehallintovirastojen tehtävät siirtynevät tulevaisuudessa uuteen, valmisteilla olevaan Valtion lupa- ja valvontavirastoon, jossa olisi työsuojeluhallinnon tehtäviä hoitava toimiala.

Pykälän toisessa momentissa säädettäisiin, mihin työsuojeluviranomaisen valvonta perustuisi. Valvonnasta säädettäisiin, kuten nykyisinkin, työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetussa laissa. Valvontalain 4 luvussa säädetään teknisen laitteen turvallisuuden valvonnasta ja siinä käytettävistä keinoista. Lisäksi henkilönsuojainten ja köysiratalaitteistojen valvonnasta säädettäisiin henkilönsuojainasetuksen VI luvussa ja köysiratalaitteistoasetuksen V luvussa. Henkilönsuojainasetuksen 37 artiklassa ja köysiratalaitteistoasetuksen 39 artiklassa viitataan lisäksi NLF-asetuksen 15 artiklan 3 kohtaan ja 16–29 artiklaan, mikä valvonnassa olisi myös otettava huomioon. Henkilönsuojainasetuksen ja köysiratalaitteistoasetuksen eri artikloissa osoitetaan velvoite toimia markkinavalvontaviranomaiselle tai jäsenvaltiolle. Selvyyden vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että työsuojeluviranomainen vastaisi mainituissa asetusten luvuissa markkinavalvontaviranomaiselle ja jäsenvaltiolle säädetyistä tehtävistä. Esimerkiksi henkilönsuojainasetuksen 40 ja 41 artiklassa jäsenvaltiolle osoitetut markkinavalvontatehtävät hoitaisi työsuojeluviranomainen.

Tarkoituksena ei olisi muuttaa olennaisissa määrin työssä käytettävien teknisten laitteiden valvontaa. Viittaamalla sekä valvontalakiin että asetuksiin tarkoituksena olisi turvata valvojan viranomaisen käytettävissä olevat keinot mahdollisimman laajasti sekä mahdollistaa eri teknisten laitteiden valvonta lähtökohtaisesti samalla tavoin. Henkilönsuojainten ja köysiratalaitteistojen osalta valvontalain soveltaminen asetusten rinnalla on tarpeen, sillä valvontalaki sisältää esimerkiksi mahdollisuuden määrätä päätöksessä asetetun velvoitteen tehosteeksi uhkasakon tai teettämis- tai keskeyttämisuhan siten kuin uhkasakkolaissa säädetään.

Nykyinen valvontalain toinen momentti siirtyisi pykälän kolmanneksi momentiksi. Se koskee yksityiseen kulutukseen tarkoitettujen tai olennaisessa määrin yksityiseen kulutukseen käytettävien teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuutta ja valvontaa ja on luonteeltaan viittaus-säännös. Yksityiseen kulutukseen tarkoitettuja tai olennaisessa määrin yksityiseen kulutukseen käytettäviä teknisiä laitteita, kuten henkilönsuojaimia, valvoo pääsääntöisesti Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Tarkoituksena on, että työkäyttöön ja yksityiseen käyttöön tarkoitettujen laitteiden vaatimuksenmukaisuudessa ja tähän jakoon perustuvassa valvonnan työnjaossa ei sinänsä tapahtuisi muutoksia. Momentissa kuitenkin nykyisestä poiketen todettaisiin, että yksityiseen kulutukseen tarkoitettujen tai olennaisessa määrin yksityisessä kulutuksessa käytettävien teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta ja valvonnasta säädetään erikseen. Henkilönsuojainten osalta näistä säädetäisiin ehdotukseen sisältyvässä laissa kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista sekä laissa eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta. Koneiden valvonta perustuisi tältä osin edelleen kuluttajaturvallisuuslakiin.

13 §. Rangaistussäännös. Pykälässä olisi nykyistä vastaavasti rangaistussäännös laiteturvallisuusrikkomuksesta. Siitä voisi seurata sakkoa, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Pykälän ensimmäinen momentti sisältäisi laitelain säännösten rikkomisen rangaistavuuden, kun taas uusi toinen momentti koskisi henkilönsuojain- ja köysiratalaitteistoasetuksen säännösten rikkomisen rangaistavuuden. Säännös kohdentuisi ennen kaikkea valmistajaan, maahantuojaan, jakelijaan tai muuhun vastaavaan henkilöön, joka luovuttaa olennaisessa määrin työssä käytettäväksi tarkoitettua teknistä laitetta Suomessa markkinoille tai käyttöön.

Rikoslain 3 luvun 5 §:n mukaan rangaistavuuden edellytyksenä on tahallisuus tai tuottamus. Kyseisen säännöksen mukaan rikoslaisessa tarkoitettu teko on vain tahallisen rangaistava, jollei toisin säädetä. Tämä koskee myös rikoslain ulkopuolisessa laissa rangaistavaksi säädettyä tekoa, jos siitä on säädetty enemmän kuin kuusi kuukautta vankeutta tai jota koskeva rangaistussäännös on annettu rikoslain voimaantulon jälkeen. Jos teko on tarkoitus säätää rangaistavaksi myös tuottamuksellisenä, siitä on nimenomaan säädetävä. Rikoslain 3 luvun 7 §:ssä on määritelty tuottamus ja törkeä tuottamus. Tekijän menettely on huolimaton, jos hän rikkoo olosuhteiden edellyttämää ja häneltä vaadittavaa huolellisuusvelvoitetta, vaikka hän olisi kyennyt sitä noudattamaan. Se, pidetäänkö huolimattomuutta törkeänä, ratkaistaan kokonaisarvostelun perusteella. Arvostelussa otetaan huomioon rikotun huolellisuusvelvollisuuden merkittävyys, vaarannettujen etujen tärkeys ja loukkauksen todennäköisyys, riskinoton tietoisuus sekä muut tekoon ja tekijään liittyvät olosuhteet. Tällä hetkellä laiteturvallisuusrikkomuksen edellytyksenä on tahallisuus tai huolimattomuus, sen sijaan kuluttajaturvallisuusrikkomuksessa edellytetään tahallisuuden lisäksi törkeätä huolimattomuutta.

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään katsonut, että tuottamuksen säätäminen rangaistavaksi on merkityksellistä sekä rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen että yleisiin perusoikeuksiin sisältyvän suhteellisuusvaatimuksen kannalta. Jos muu kuin tahallinen teko on tarpeen säätää rangaistavaksi, tulee lähtökohdaksi ottaa törkeän huolimattomuuden edellyttäminen. Tämän vuoksi esitetään, että laiteturvallisuusrikkomuksen syyksiluettavuus muutettaisiin tuottamuksen osalta siten, että se koskisi huolimattomuuden sijaan törkeää huolimattomuutta.

Nykyinen laiteturvallisuusrikkomus on ollut niin kutsuttu blankorangaistussäännös, jossa rangaistavana tekona on ollut laitelain rikkominen. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin nykyistä täsmällisemmin, minkä säännöksen rikkomisesta rangaistaisiin, jotta nykyistä paremmin olisi ennakoitavissa, minkälainen toiminta tai laiminlyönti olisi rangaistavaa. Pykälä- tai artiklaviittauksen lisäksi säännöksessä tuotaisiin lyhyesti esiin, mistä asiasta pykälässä tai artiklassa säädettäisiin. Tarkoituksena olisi selkeyttää nykyistä rangaistussäännöstä, mutta pitää rangaistavuuden kattavuus nykyistä vastaavana.

Pykälän ensimmäisen momentin 1–3 kohdat koskisivat valmistajan velvollisuuksien laiminlyöntiä. Kohdassa 1 säädettäisiin rangaistavaksi velvollisuus huolehtia teknisen laitteen vaatimustenmukaisuudesta ja turvallisuudesta, josta säädetään laitelain 4 §:n 1 momentissa tai sen 2 momentin nojalla annetuissa alemmanasteisissa säädöksissä. Kohdassa 2 säädettäisiin rangaistavaksi velvollisuus osoittaa teknisen laitteen vaatimustenmukaisuus, koota teknisen asiakirjat, laatia asianmukaiset käyttö- ja muut ohjeet, sekä varustaa tekninen laite vaaditulla merkinnällä, joista säädetään laitelain 5 §:n 1 momentissa tai sen 2 momentin nojalla annetuissa alemmanasteisissa säädöksissä. Käyttö- ja muiden ohjeiden asianmukaisuus tarkoittaa myös sitä, että ne on laadittu vaaditulla kielellä, josta säädettäisiin ehdotetussa 10 a §:ssä. Kuitenkin varsinaisesti velvollisuudesta laatia asianmukaiset ohjeet ynnä muut tiedot säädettäisiin 5 §:ssä. Kohta 3 koskisi velvollisuutta liittää vaarallisen aineen nimi, vaaditut merkinnät ja käyttö- ja turvallisuusohjeet sellaiseen tekniseen laitteeseen, johon pysyvästi kuuluvana osana sisältyy vaarallista ainetta. Tästä säädetään laitelain 6 §:ssä.

Momentin 4–6 kohdat koskisivat henkilöä, joka luovuttaa teknisen laitteen omista nimissään ensimmäistä kertaa markkinoille tai käyttöön Euroopan talousalueella. Tällainen henkilö on esimerkiksi taho, joka ei ole valmistaja mutta saattaa tuotteen markkinoille omista nimissään esimerkiksi pakkaamalla tai merkitsemällä sen omalla kauppanimellä. Tällöin jos valmistaja ei ole täyttänyt omia velvollisuuksistaan, vastaa kyseinen henkilö omalta osaltaan samoista velvollisuuksista kuin valmistaja. Tämän vuoksi kohtien 4–6 velvollisuudet vastaavat kohtien 1–3 valmistajan velvollisuuksia.

Momentin kohta 7 koskisi edelleen luovuttajan velvollisuuksia, josta säädetään laitelain 9 §:ssä. Edelleen luovuttajalla tarkoitetaan teknisen laitteen luovutusketjussa olevia tahoja, kuten tukku- ja vähittäiskauppiasta. Hänen tulee varmistua teknisen laitteen vaatimustenmukaisuudesta ja siitä, että asianmukaiset ohjeet ovat laitteen mukana.

Pykälän toinen momentti koskisi henkilönsuojain- ja köysiratalaitteistoasetuksessa säädettyjen valmistajan, maahantuojan ja jakelijan velvollisuuksien rikkomista. Kummankin asetuksen II luvuissa säädetään kyseisten tahojen velvollisuuksista. Toisen momentin 1–4 kohdat koskisivat valmistajan velvollisuuksien rikkomista. Kohdassa 1 säädettäisiin rangaistavaksi velvollisuus varmistaa tuotteen vaatimustenmukaisuus, josta säädetään henkilönsuojainasetuksen 8 artiklan 1 kohdassa ja köysiratalaitteistoasetuksen 11 artiklan 1 kohdassa. Toisen momentin kohdassa 2 säädettäisiin rangaistavaksi velvollisuus laatia tekniset asiakirjat, suorittaa tai suorittaa vaatimustenmukaisuuden arviointimenettely, laatia EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus sekä kiinnittää CE-merkintä. Näistä säädetään henkilönsuojainasetuksen 8 artiklan 2 kohdassa ja köysiratalaitteistoasetuksen 11 artiklan 2 kohdassa. Toisen momentin 3 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi velvollisuus varmistaa sarjatuotannossa valmistetun tuotteen vaatimustenmukaisuus, josta säädettäisiin henkilönsuojainasetuksen 8 artiklan 4 kohdassa ja köysiratalaitteistoasetuksen 11 artiklan 4 kohdassa. Lisäksi toisen momentin kohdassa 4 säädettäisiin rangaistavaksi velvollisuus varmistaa, että tuotteen mukana tai saatavilla ovat asianmukaiset tiedot, ohjeet tai asiakirjat. Näistä säädetään henkilönsuojainasetuksen 8 artiklan 7 ja 8 kohdassa ja köysiratalaitteistoasetuksen 11 artiklan 7 kohdassa. Kuten edellä, asianmukaisuus viittaa tässäkin myös siihen, että ohjeet ja muut vastaavat tiedot ovat vaadituilla kielillä. Saa-

tavilla olo taas viittaa henkilönsuojainasetuksen 8 artiklan 8 kohtaan, jonka mukaan henkilönsuojainten osalta EU-vaatimustenmukaisuusvaatimus on joko toimitettavan tuotteen mukana tai vaihtoehtoisesti tuotteen mukana oleviin ohjeisiin on sisällytettävä EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksessa annettavat tiedot ja lisäksi internet-osoite, jossa täydellinen EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus on saatavilla.

Toisen momentin 5 kohta koskisi maahantuojan velvollisuuksien rikkomista. Kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi velvollisuus saattaa markkinoille ainoastaan vaatimustenmukaisia tuotteita. Tästä säädetään henkilönsuojainasetuksen 10 artiklan 1 kohdassa ja köysiratalaitteistoasetuksen 13 artiklan 1 kohdassa. Lisäksi kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi velvollisuus varmistaa, että valmistaja on huolehtinut vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelystä, teknisten asiakirjojen laatimisesta ja asianmukaisten merkintöjen tekemisestä, että tuotteeseen on kiinnitetty CE-merkintä ja että mukana ovat asianmukaiset ohjeet, tiedot ja asiakirjat. Näistä säädettäisiin henkilönsuojainasetuksen 10 artiklan 2 ja 4 kohdissa ja köysiratalaitteistoasetuksen 13 artiklan 2 ja 4 kohdissa.

Toisen momentin 6 kohta koskisi jakelijan velvollisuuksia. Siinä säädettäisiin rangaistavaksi velvollisuus varmistaa, että tuotteeseen on kiinnitetty CE-merkintä, mukana ovat asianmukaiset ohjeet, tiedot ja asiakirjat sekä siitä, että valmistaja ja maahantuoja ovat huolehtineet asianmukaisten merkintöjen tekemisestä.

Kolmanteen momenttiin siirtyisi voimassa olevaan lakiin sisältyvä viittaussäännös rikoslakiin. Kuten edellä on tuotu esille, tarkoituksena on yhdenmukaistaa työssä käytettäväksi tarkoitettujen ja kuluttajakäyttöön tarkoitettujen tuotteiden valmistajaan, maahantuojaan, jakelijaan tai muuhun luovuttajaan kohdistuvaa rangaistavuutta. Etenkin henkilönsuojainten ja koneiden osalta voimassa olevan sääntelyn osalta on voitu päätyä soveltamaan työturvallisuusrikosta tai terveysrikosta riippuen siitä, mikä on ollut valmistettavan tuotteen pääasiallinen käyttötarkoitus. Kolmannessa momentissa viitattaisiin siten aiemman työturvallisuusrikoksen sijaan rikoslain 44 luvun 1 §:ssä säädettyyn terveysrikokseen.

1.2 Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan yhteistoiminnasta annetun lain 50 ja 51 §:n muuttamisesta

50 §. *Rikosasiasta ilmoittaminen ja ilmoituksen käsittely.* Pykälän 1 momentissa säädetään työsuojeluviranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa rikos esitutkintaa varten. Ilmoitus on tehtävä, jos on todennäköisiä perusteita epäillä, että on tehty työsuojeluviranomaisen valvottavana olevassa laissa tai rikoslain 47 luvussa rangaistavaksi säädetty teko. Ilmoittamisvelvollisuus ei koske pykälän 3 momentin mukaan rikoslain 47 luvun 6 a §:ssä säädettyä luvattoman ulkomaisen työvoiman käyttöä.

Koska laitelain, henkilönsuojainasetuksen ja köysiratalaitteiston osalta rangaistavuus perustuisi jatkossa rikoslain 44 luvun 1 §:ssä säädettyyn terveysrikokseen, lisättäisiin valvontalain 50 §:ään viittaus kyseisen rikoslain pykälään. Työsuojeluviranomaisen ilmoitusvelvollisuus koskisi rikoslain 44 luvun 1 §:n 1 momentin 8–10 kohtia, jotka koskisivat mainittuja laitelaitteita, henkilönsuojainasetusta ja köysiratalaitteistoasetusta. Työsuojeluviranomainen voi toimia ainoastaan toimivaltansa puitteissa eli työsuojeluviranomaisen toimivalta koskisi ainoastaan olennaisessa määrin työssä käytettäväksi tarkoitettuja teknisiä laitteita. Tarkoitus olisi pitää työsuojeluviranomaisen ilmoitusvelvollisuus ennallaan. Pykälän 2 ja 3 momenttiin ei tehtäisi muutoksia.

51 §. *Rangaistussäännökset.* Pykälän 2 momentti sisältää viittaussäännökset rikoslain 47 luvun 1 §:ssä säädettyyn työturvallisuusrikokseen ja 47 luvun 4 §:ssä säädettyyn työntekijöiden

edustajien oikeuksien loukkaamiseen. Pykälään lisättäisiin viittaus rikoslain 44 §:n 1 momentissa säädettyyn terveysrikokseen. Kyseessä olisi lakitekninen muutos. Muilta osin pykälään ei tehtäisi muutoksia.

1.3 Laki rikoslain 44 luvun 1 §:n ja 47 luvun 1 ja 8 §:n muuttamisesta

44 luvun 1 §. *Terveysrikos.* Rikoslain 44 luvun 1 §:ssä säädetään terveysrikoksesta. Mainitun pykälän mukaan se, joka pykälässä lueteltujen säädösten taikka niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti valmistaa, käsittelee, tuo tai tahallaan yrittää tuoda maahan, pitää hallussaan, varastoi, kuljettaa, pitää myynnissä, välittää tai luovuttaa tavaraa tai ainetta, valmistetta tai esinettä siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 8-kohta, jossa viitattaisiin laitelakiin, uusi 9-kohta, jossa viitattaisiin henkilönsuojainasetuksen II lukuun, ja uusi 10-kohta, jossa viitattaisiin köysiratalaitteistoasetuksen II lukuun. Ehdotuksen mukaan riippumatta siitä, onko näiden säädöksen kattamat tuotteet tarkoitettu työssä käytettäväksi tai yksityiseen kulutukseen käytettäväksi, niiden valmistajaa tai muuta luovuttajaa koskisi sama rikoslain rangaistussäännös.

47 luvun 1 ja 8 §. *Määritelmät.* Rikoslain 47 luvun 1 §:ssä säädetään työturvallisuusrikoksesta. Työturvallisuusrikoksesta on tuomittava työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo työturvallisuusmääräyksiä tai aiheuttaa työturvallisuusmääräysten vastaisen puutteellisuuden tai epäkohdan taikka mahdollistaa työturvallisuusmääräysten vastaisen tilan jatkumisen laiminlyömällä valvoa työturvallisuusmääräysten noudattamista alaisessaan työssä tai jättämällä huolehtimatta taloudellisista, toiminnan järjestämistä koskevista tai muista työsuojelun edellytyksistä. Se, mitä tarkoitetaan työturvallisuusmääräyksillä, on määritelty rikoslain 47 luvun 8 §:ssä. Niillä tarkoitetaan työturvallisuuslakiin, työterveyshuoltolakiin, eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettuun lakiin, laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annettuun lakiin tai muuhun työturvallisuutta koskevaan lakiin sisältyvää taikka tällaisen lain nojalla annettuja työn turvallisuutta tai terveellisyttä koskevia säännöksiä, joita on noudatettava toisen suojelemiseksi. Pykälän 2 momentin mukaan mitä rikoslain 47 luvun 1 §:ssä säädetään työnantajan ja tämän edustajan vastuusta, sovelletaan vastaavasti muun muassa eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettuihin henkilöihin ja heidän edustajiinsa.

Työssä käytettävien henkilönsuojainten, köysiratalaitteistojen ja muiden teknisten laitteiden valmistajat ja muut luovuttajat on voitu voimassa olevien säännösten mukaan tuomita paitsi laiteturvallisuusrikkomuksesta niin myös työturvallisuusrikoksesta. Esityksen mukaan laitelaki, henkilönsuojainasetus ja köysiratalaitteistoasetus lisättäisiin rikoslain 44 luvun 1 §:n terveysrikoksen alle. Tämän vuoksi ehdotetaan, että rikoslain 47 luvun 1 §:n 3 momentista poistetaan viittaus laitelakiin samoin kuin rikoslain 47 luvun 8 §:n 1 momentin 4 kohdasta ja 2 momentista.

1.4 Laki kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista

1 §. *Soveltamisala.* Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalasta tarkoituksena yhtäältä kytkeä laki EU:n henkilönsuojainasetukseen ja toisaalta erottaa kyseessä olevan lain soveltamisala työssä käytettäviä henkilönsuojaimia koskevasta sääntelystä. Sen mukaan laissa säädetään yksityiseen kulutukseen tarkoitettujen tai olennaisessa määrin yksityisessä kulutuksessa käytettävien, henkilönsuojainasetuksessa tarkoitettujen henkilönsuojainten vaatimustenmukaisuudesta ja sen valvonnasta. Tarkoitus on, että käytännössä tätä lakia sovellettaisiin niihin henkilönsuojaimiin, joihin ei sovelleta työssä käytettäviä henkilönsuojaimia koskevaa sääntelyä.

Myös esimerkiksi ammattiurheilussa käytettävät suojaimet ovat usein käytännössä sellaisia, että niitä tosiasiaassa käytetään olennaisessa määrin yksityiseen kulutukseen enemmän kuin ammattiurheiluun.

Voimassa olevaan sääntelyyn nähden ehdotettu sääntely muuttaisi soveltamisalan osalta oikeustilaa jonkin verran nykyisestä niiden tilanteiden osalta, joissa oikeushenkilö luovuttaa henkilönsuojaimia kuluttajille tai näihin rinnastettaville henkilöille muussa kuin elinkeinotoiminnassa. Voimassa oleva, kuluttajien käyttöön tarkoitettuja henkilönsuojaimia koskeva valtioneuvoston asetus on annettu kuluttajaturvallisuuslakia edeltäneen kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain (75/2004) nojalla, ja sen soveltamisala kattaa eräin rajoituksin myös muussa kuin elinkeinotoiminnassa tehtävän, oikeushenkilöiden kuten erilaisien yhdistysten tai vaikkapa kunnallisten toimijoiden toimesta tapahtuvan luovuttamisen. Sen sijaan uuden henkilönsuojainasetuksen määritelmiä koskevan 3 artiklan 2 kohdan mukaan asettamisella saataville markkinoilla tarkoitetaan henkilönsuojaimen toimittamista unionin markkinoille liiketoiminnan yhteydessä jakelua tai käyttöä varten joko maksua vastaan tai maksutta, ja artiklan 3 kohdan mukaan markkinoille saattamisella puolestaan tarkoitetaan henkilönsuojaimen asettamista ensimmäistä kertaa saataville unionin markkinoilla. Nämä määritelmät kytkeytyvät liiketoiminnan yhteydessä tehtävään luovuttamiseen. Nyt käsillä ehdotetun sääntelyn osalta arvioidaan perustelluksi muun muassa johdonmukaisuuden vuoksi noudattaa henkilönsuojainasetuksen soveltamisalaa tältä osin. Näin ollen kuluttajakäyttöön tarkoitettuja henkilönsuojaimia koskevan erityissääntelyn soveltamisala kaventuu hieman nykyisestä. Käytännössä kyse on valvontaviranomaisen arvion mukaan sangen rajallisesta määrästä tilanteita. Lisäksi on todettava, että riippumatta ehdotetusta soveltamisalan rajauksesta nykysääntelyyn nähden, voimassa oleva kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011) soveltuu kulutustavaroiden turvallisuuteen täydentävästi tarvittaessa joka tapauksessa (kuluttajaturvallisuuslain 4 §). Näin ollen mahdollisten muussa kuin liiketoiminnassa luovutettavien henkilönsuojainten turvallisuuteen voidaan tarvittaessa puuttua kuluttajaturvallisuuslain nojalla. Valvontaviranomainen voi siis näissä tilanteissa edellyttää tuotteelta kuluttajaturvallisuuslain mukaista turvallisuustasoa ja soveltaa lain mukaisia valvontakeinoja.

Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin henkilönsuojain viittaamalla henkilönsuojaimiin, joista säädetään EU:n henkilönsuojainasetuksessa. Samalla momentissa määriteltäisiin henkilönsuojainasetus.

2 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälässä on tarkoitus kokoavasti tuoda esiin muu lainsäädäntö, jota tämän lain tarkoittamiin tuotteisiin ja niiden vaatimustenmukaisuuden valvontaan sovelletaan. Pykälä on sikäli luonteeltaan informatiivinen, että kyseiset viittaukset löytyvät myös esimerkiksi lain 3 ja 6 §:stä. Kuitenkin koska sekä itse suojaimille asetettaviin vaatimuksiin että niiden noudattamisen valvontaan sovelletaan samanaikaisesti useampaa, sekä EU-tason että kansallista sääntelyä, selkeyden vuoksi nämä ehdotetaan koottavaan yhteen, suhdetta muuhun lainsäädäntöön koskevaan pykälään. Pykälässä myös määriteltäisiin samalla NLF-asetus sekä markkinavalvontalaki.

Pykälän 1 momentin mukaan henkilönsuojaimia koskevista vaatimuksista ja velvollisuudesta noudattaa näitä vaatimuksia säädettäisiin tämän lain lisäksi henkilönsuojainasetuksessa. Pykälän 2 momentissa viitattaisiin markkinavalvonnan, kolmansista maista tuotavien tuotteiden ulkorajavalvonnan sekä tuotteiden CE-merkinnälle asetettavien vähimmäisvaatimusten osalta NLF-asetukseen. Vaatimustenmukaisuuden valvontaa koskevan kansallisen sääntelyn osalta 3 momentissa viitattaisiin markkinavalvonnan, NLF-asetuksen tarkoittaman ulkorajavalvonnan, valvontaviranomaisten ja muutoksenhaun osalta markkinavalvontalakiin. Pykälän 4 momentissa viitattaisiin henkilönsuojainasetuksen V luvussa tarkoitettujen vaatimustenmukaisuuden

arviointilaitosten, niille asetettavien vaatimusten, niiden valvonnan ja muutoksenhaun osalta työsuojeluun liittyvien arviointielimien hyväksymisestä annettuun lakiin (1053/2010).

3 §. Henkilönsuojaimia koskevat vaatimukset. Pykälässä viitattaisiin henkilönsuojaimia koskevien vaatimusten sekä näiden vaatimusten noudattamista koskevan velvollisuuden osalta EU:n henkilönsuojainasetuksen I–IV lukuihin. Pykälän sisältö on näin varsin rajattu ottaen huomioon, että EU-asetus on sellaisenaan sovellettavaa oikeutta eikä kansallisessa sääntelyssä lähtökohtaisesti tule toistaa EU-asetuksen sisältöä.

4 §. Kielivaatimukset. Pykälässä säädettäisiin siitä, että henkilönsuojainasetuksen säännöksessä mainittujen kohtien tarkoittamat tiedot tulee antaa suomen ja ruotsin kielellä. Henkilönsuojainasetuksen kansallinen toimeenpano edellyttää, että eräiden asetuksen tarkoittamien tietojen osalta on kansallisesti määritelty, millä kielillä henkilönsuojaimiin liittyviä tietoja tulee antaa. Nyt ehdotettu sääntely vastaisi tältä osin työkäyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annettaville tiedoille asetettavia kielivaatimuksia. Tämä on perusteltua muun muassa sen vuoksi, että osaa henkilönsuojaimista käytetään sekä työssä että vapaa-aikana, ja yhdenmukaisen sääntelyn voidaan arvioida olevan toiminnanharjoittajienkin kannalta selkeämpää. Lisäksi ehdotettu sääntely on muun muassa linjassa muun työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla viime aikoina valmistellun, esimerkiksi sähkötuotteita ja ilotulitteita koskevan tuotesääntelyn kielivaatimusten kanssa.

Henkilönsuojainasetuksessa säädetään myös muista, esimerkiksi valvontaviranomaiselle pyynnöstä annettavista tiedoista. Asetuksen 8 artiklan 10 kohdan mukaan valmistajien tulee toimivaltaisen viranomaisen perustellusta pyynnöstä antaa viranomaiselle kaikki henkilönsuojaimen vaatimustenmukaisuuden osoittamisen kannalta tarpeelliset tiedot ja asiakirjat viranomaisen helposti ymmärtämällä kielellä painetussa tai sähköisessä muodossa. Tällaisia tietoja ja asiakirjoja ovat esimerkiksi tekniset asiakirjat ja EU-tyyppitarkastustodistus. Tarkoitus on, että näitä ei tarvitse kääntää suomeksi tai ruotsiksi, jos markkinavalvontaviranomainen harkitsee, ettei se ole tarpeen.

5 §. Valvonnan ohjaus. Pykälässä säädettäisiin tavanomaiseen tapaan siitä, että lain säännösten noudattamista koskevan valvonnan ohjaus kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle.

6 §. Valvonta. Pykälässä viitattaisiin lain noudattamisen valvonnan osalta henkilönsuojainasetuksen VI lukuun, NLF-asetukseen ja markkinavalvontalakiin. Henkilönsuojainasetuksen VI luku koskee unionin markkinavalvontaa, unionin markkinoille tuleville henkilönsuojaimille tehtäviä tarkastuksia ja unionin suojamenettelyä, ja se on ensisijainen henkilönsuojainten valvonnassa sovellettava säädös. Sen varmistamiseksi, että markkinavalvonnan käytössä on edelleen tarvittava valikoima keinoja ja toimivaltuuksia, pykälässä säädettäisiin myös, että markkinavalvontaan sovelletaan NLF-asetusta ja markkinavalvontalakia. Viittaus NLF-asetukseen on sikäli lähinnä informatiivinen, että henkilönsuojainasetuksen 37 artiklan mukaan sen soveltamisalaan kuuluviin henkilönsuojaimiin sovelletaan NLF-asetuksen markkinavalvontaa ja ns. ulkorajavalvontaa koskevia 15 artiklan 3 kohtaa ja 16–29 artiklaa. Markkinavalvontalakiin liittyen tarkoitus on varmistaa henkilönsuojainasetuksen vaatimusten noudattamisen tehokas valvonta mahdollistamalla valvonnassa riittävien toimenpiteiden käyttö.

7 §. Markkinavalvontaviranomainen. Pykälässä nimettäisiin tämän lain sekä henkilönsuojainasetuksen tarkoittamaksi markkinavalvontaviranomaiseksi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Pykälän mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto vastaa asetuksen luvussa VI markkinavalvontaviranomaiselle ja jäsenvaltiolle säädetystä tehtävistä. Tarkoitus on, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto vastaa kaikista henkilönsuojainasetuksen VI luvussa tarkoitettujen viranomaistoimenpiteiden toteuttamisesta, riippumatta siitä, käytetäänkö henkilönsuojainase-

tuksessa viranomaistoimenpiteen kohdalla termiä markkinavalvontaviranomainen vai jäsenvaltio.

8 §. *Oikeus tehdä tarkastuksia.* Pykälän 1 momentissa viitattaisiin ensinnäkin yleisesti viranomaisen tarkastusoikeuden osalta markkinavalvontalakiin.

Toisessa momentissa säädettäisiin lisäksi erikseen tarkastuksen ulottamisesta pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin. Tämä olisi mahdollista silloin, kun tarkastus on välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on syytä epäillä, että on tehty rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:ssä tarkoitettu terveysrikos. Tällaisesta tarkastusoikeudesta säädetään markkinavalvontalain 9 §:n mukaan kussakin sektorilaissa erikseen. Perustuslain 10 §:n nojalla on turvattu kotirauha. Lailla voidaan kuitenkin säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Kotirauhan piirissä viranomaistarkastukset ovat mahdollisia, kun on aihetta epäillä rikosta, josta voi seuraamuksena olla vankeusrangaistus. Tämän vuoksi pykälässä tarkoitettut tarkastukset voitaisiin ulottaa pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitettuihin tiloihin vain mainittujen edellytysten täytyessä. Käytännössä kyse voi olla esimerkiksi tilanteista, joissa epäillään henkilönsuojainten olevan niin puutteellisia, että niistä arvioidaan voivan aiheutua vakavaa vaaraa ja vaaran estämiseksi tai rajoittamiseksi on välttämätöntä ulottaa tarkastus vastuussa olevaan talouden toimijaan liittyen poikkeuksellisesti myös pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin edelleen, ettei markkinavalvontalain 14 §:ssä tarkoitettulle ulkopuoliselle asiantuntijalle voida antaa oikeutta ulottaa tarkastusta pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin. Markkinavalvontalain 14 §:ssä säädetään mahdollisuudesta käyttää valvonnassa apuna ulkopuolisia asiantuntijoita, ja sovellettaessa markkinavalvontalain tämän lain noudattamisen valvontaan nyt ehdotetulla tavalla myös tämän lain valvonnassa tulee sovellettavaksi kyseinen, ulkopuolisen asiantuntijan käyttämistä koskeva sääntely. Mainitussa markkinavalvontalain pykälässä säädetään yleisesti ulkopuolisen asiantuntijan käyttämisen edellytyksistä markkinavalvonnassa. Koska toisaalta tarkastuksen tekemisestä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin säädetään kussakin ns. sektorilaissa erikseen, on nyt käsillä olevassa laissa tarpeen säätää siitä, ettei tällaiselle ulkopuoliselle asiantuntijalle kuitenkaan voida antaa oikeutta ulottaa tarkastusta tällaisiin tiloihin. Tämä periaate on tuotu esiin esimerkiksi markkinavalvontalain esitöissä (HE 40/2016 vp, s. 36). Selkeyden vuoksi ja koska kyse on perustuslaissa säädetyn kotirauhan kannalta merkityksellisestä säännöksestä, asiasta säädettäisiin myös erikseen tässä pykälässä.

9 §. *Rangaistussäännökset.* Pykälässä säädettäisiin henkilönsuojainsääntelyn rikkomisesta.

Pykälän 1 momentissa lueteltaisiin ne henkilönsuojainasetuksen kohdat, joiden tahallisesta tai törkeästä huolimattomuudesta tehtävästä rikkomisesta voitaisiin tuomita laiteturvallisuusrikkomuksesta sakkoon, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Momentti vastaisi paitsi syyksiluettavuuden asteen osalta niin myös sisällöllisesti sitä mitä henkilönsuojainasetuksen osalta säädetään laitelain 13 §:n 2 momentissa. Tämän vuoksi myös rikkomuksen nimike olisi yhdenmukainen laitelain kanssa.

Lisäksi pykälän 2 momentissa viitattaisiin CE-merkintää koskeviin laiminlyönteihin liittyen CE-merkintärikkomuksesta annettuun lakiin (187/2010). Säännös olisi luonteeltaan viittaussäännös.

Pykälän 3 momentissa viitattaisiin rikoslain 44 luvun 1 §:ään, jossa säädetään terveysrikoksesta.

10 §. Voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulosta vastaavasti kuin työssä käytettäviä suojaimia koskevassa sääntelyssä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lain voimaantulosta. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kuluttajakäyttöön tarkoitettuja henkilönsuojaimia koskevan voimassaolevan sääntelyn, kuluttajien käyttöön tarkoitettuja henkilönsuojaimia koskevista vaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen kumoamisesta. Pykälän 3 momentti sisältäisi puolestaan henkilönsuojainasetuksen 47 artiklan mukaiset siirtymäsäännökset. Sen mukaan henkilönsuojaimet, jotka on saatettu markkinoille ennen 21 päivää huhtikuuta 2019 ja jotka ovat tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisia, saavat jäädä markkinoille 21 päivän huhtikuuta 2019 jälkeen. Näihin henkilönsuojaimiin myönnetyt EY-tyyppitarkastustodistukset ja annetut hyväksymispäätökset ovat voimassa 21 päivään huhtikuuta 2023 saakka, ellei niiden voimassaolo päätty sitä ennen.

1.5 Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

1 §. Soveltamisala. Lain soveltamisalaa koskevan pykälän luetteloon lisättäisiin kuluttajakäyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annettu laki. Muita muutoksia pykälään ei tehtäisi, mutta suosituksen mukaisesti pykälä muutettaisiin kokonaan.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Henkilönsuojaimista annettu valtioneuvoston päätös on tarkoitus kumota erikseen. Kuluttajien käyttöön tarkoitettuja henkilönsuojaimia koskevista vaatimuksista annettu valtioneuvoston asetus esitetään kumottavaksi ehdotetulla lailla kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista.

Henkilökuljetukseen tarkoitetuista köysiratalaitteistoista annettu valtioneuvoston asetus on tarkoitus korvata uudella valtioneuvoston asetuksella. Uusi valtioneuvoston asetus annettaisiin työturvallisuuslain nojalla ja siihen sisällytettäisiin nykyiseen valtioneuvoston asetukseen sisältyvät köysiratalaitteistojen turvallista käyttöä ja tarkastamista koskevat säännökset. Samalla köysiratalaitteistojen vaatimustenmukaisuutta koskevat säännökset kumoutuisivat.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 21 päivänä huhtikuuta 2018. Henkilönsuojain- ja köysiratalaitteistoasetusta sovelletaan tuosta päivästä lukien. Laitelain muuttamiseksi ehdotettavaan lakiin sisällytettäisiin henkilönsuojainasetuksen 47 artiklaa ja köysiratalaitteistoasetuksen 46 artiklaa vastaavat siirtymäsäännökset. Ehdotettavaan lakiin kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista sisällytettäisiin vastaavasti henkilönsuojainasetuksen 47 artiklan mukaiset siirtymäsäännökset.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Perustuslain 8 §:ssä säädetään rikosoikeudellisesta laillisuusperiaatteesta. Pykälän mukaan kehtään ei saa pitää syyllisenä rikokseen eikä tuomita rangaistukseen sellaisen teon perusteella, jota ei tekohetkellä ole laissa säädetty rangaistavaksi. Rikoksesta ei saa tuomita ankarampaa rangaistusta kuin tekohetkellä on laissa säädetty. Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate sisältää lain täsmällisyyteen kohdistuvan erityisen vaatimuksen. Sen mukaan kunkin rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava laissa riittävällä täsmällisyydellä siten, että lain sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin teko tai laiminlyönti rangaistavaa (PeVL 37/2016 vp, s. 2,

HE 194/2017 vp

PeVL 3/2015 vp, s. 2, PeVL 56/2014 vp, s. 2, PeVL 43/2013 vp, s. 3, PeVL 58/2010 vp, s. 3, PeVL 12/2010 vp, s. 3, PeVL 40/2002 vp, s. 7, PeVL 39/2001 vp, s. 3, PeVL 27/2000 vp, s. 3). Avoimet rangaistussäännökset eli niin sanotut blankorangaistussäännökset, joissa rangaistavana tekona on vain jonkin lain rikkominen, eivät ole asianmukaisia. Mikäli niitä joudutaan käyttämään, niihin sisältyvien viittausketjujen tulee olla täsmällisiä, rangaistavuuden edellytykset ilmaisevien aineellisten säännösten tulee olla kirjoitettu rangaistussäännöksiltä vaaditulla tarkkuudella ja nämä säännökset käsittävästä normistosta tulee käydä ilmi myös niiden rikkomisen rangaistavuus. Säännösviittauksen lisäksi rangaistussäännöksessä on pyrittävä kuvaamaan rangaistava teko (PeVL 46/2016 vp, s. 7, PeVL 10/2016 vp, s. 8, PeVL 31/2002 vp, s. 2, PeVL 16/2002 vp, s. 5, PeVL 45/2001 vp, s. 4, PeVL 20/1997 vp, s. 3, PeVM 25/1994 vp). Perustuslakivaliokunta on kuitenkin pitänyt perustuslain estämättä mahdollisena sitä, että rangaistavaksi säädetyn menettelyn tunnusmerkistö sisältyy osittain EU:n asetukseen (PeVL 46/2016 vp, s. 7, PeVL 45/2001 vp, s. 4).

Laitelain 13 § on ollut puhdas blankorangaistussäännös. Esityksessä se ehdotetaan kirjoitettavaksi uudelleen nykyistä täsmällisemmäksi. Ehdotettavan laitelain 13 §:n 1 momentti sisältäisi säännöksen laitelain rikkomisesta, missä nykyisestä poiketen viitattaisiin laitelain tiettyihin pykäliin. Säännöksestä kävisi myös ilmi, kenen velvollisuuksien rikkomisesta on kyse sekä luonnehdittaisiin, mistä velvollisuudesta on kyse. Ehdotettavan laitelain 13 §:n 2 momentissa viitattaisiin vastaavalla tavalla henkilönsuojain- ja köysiratalaitteasetuksen artikloihin. Ehdotuksessa on pyritty myös siihen, että EU:n asetusten rikkomisen seuraamukset ovat vastaavuusperiaatteen mukaisesti samankaltaiset kuin vastaavan kansallisen oikeuden loukkaamisesta. Ehdotettavan rangaistussäännöksen sanamuodon perusteella on siten ennakoitavissa, mikä teko tai laiminlyönti on rangaistavaa, eikä sääntely olisi tältä osin ongelmallinen perustuslain 8 §:n kannalta.

Perustuslakivaliokunta on myös katsonut, että laillisuusperiaatteen kannalta parempi malli on nuotoilla rangaistussäännös vakiintuneiden rikosoikeudellisten säännösten laatimisperiaatteiden mukaisesti siten, että syyksiluettavuuden aste olisi törkeä tuottamus ja säännöksen alussa ilmaistaisiin syyksiluettavuutta koskeva vaatimus. Valiokunnan mukaan tällainen sääntelyratkaisu on rikosoikeudessa vakiintunut, millä on myös merkitystä sääntelyn tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden ja siten ennustettavuuden näkökulmasta (PeVL 56/2014 vp, s. 3). Tämä tarkoittaa, että syyksiluettavuuden alimman asteen käyttö (huolimattomuus) vaatii erityisiä syitä. Laiteturvallisuusrikkomuksen edellytyksenä on tällä hetkellä tahallisuus tai tuottamus. Kuluttajaturvallisuusrikkomuksen edellytyksenä on ollut tahallisuuden lisäksi törkeä huolimattomuus. Ehdotuksessa esitetään, että sekä laitelain että ehdotettavan uuden kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annettavan lain rikkomussäännöksissä edellytettäisiin tahallisuuden lisäksi törkeätä huolimattomuutta. Sääntely ei olisi tältä osin ongelmallinen perustuslain 8 §:n kannalta.

Esityksessä ehdotetaan siirrettäväksi laitelaki, henkilönsuojainasetus ja köysiratalaitteistoasetus rikoslain 44 luvun 1 §:n terveysrikoksen alle. Tavoitteena on yhdenmukaistaa ja selkeyttää rikoslain rangaistussäännösten soveltuvuutta. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan tiettyjen tuotteiden valmistajaa ja muuta luovuttajaa on voitu rangaista joko työturvallisuusrikoksen tai terveysrikoksen mukaan riippuen siitä, mihin käyttötarkoitukseen tuote on tarkoitettu. Tämä ratkaisu ei ole kaikilta osin ollut onnistunut eikä se ole linjassa perustuslaissa säädetyn ihmisten yhdenvertaisuuden kanssa ottaen huomioon, että kyseisten rikoslain säännösten rangaistusasteikko on ollut osin myös eri. Ehdotus, jossa kyseiset tuotteet siirtyvät saman rikoslain rangaistussäännöksen alle tukee perustuslain 6 §:ssä säädettyä ihmisten yhdenvertaisen kohtelun vaatimusta.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Asetuksenantovaltuuksiin on perustuslakivaliokunnan käytännössä kohdistettu vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään todennut ympäristölainsäädännön yhteydessä, että sille on tyypillistä, että huomattava osa yksityiskohtaisesta sääntelystä jää lakia alemmanasteisiin säädöksiin. Tämä johtuu pitkälti siitä, että sääntelyn on tarpeen olla varsin yksityiskohtaista ja teknisluonteista. Lisäksi valtuudet ovat usein tarpeellisia Euroopan unionin runsaan ja yksityiskohtaisen lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi (PeVL 45/2016 vp, s. 4, PeVL 10/2014 vp, s. 3, PeVL 11/2014 vp, s. 2, PeVL 58/2010 vp, s. 2–3, PeVL 11/1999 vp, s. 2). Perustuslakivaliokunta on myös muussa yhteydessä pitänyt asetustasoista sääntelyä perusteltuna, kun kyse on ollut teknisluonteisen ja Euroopan unionin yksityiskohtaisen lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi tarkoitetusta sääntelystä. Muutoin sääntely muodostuisi lain tasolla tarpeettoman yksityiskohtaiseksi ja tapausittaiseksi (PeVL 1/2013 vp, s. 2). Valiokunta muistuttaa kuitenkin, että perustuslain 80 §:n 1 ja 2 momentin säännökset rajoittavat joka tapauksessa suoraan valtuussäännösten tulkintaa samoin kuin valtuuksien nojalla annettavien säännösten sisältöä eikä asetuksella siten voida antaa yleisiä oikeussääntöjä lain alaan kuuluvista asioista (PeVL 1/2013 vp, s. 2, PeVL 44/2010 vp, s. 4 ja PeVL 58/2010 vp, s. 3). Valtuutus on myös pääsääntöisesti syytä sijoittaa lain asianomaisen perussäännöksen yhteyteen (PeVL 10/2016 vp, s. 5 ja PeVL 49/2014 vp, s. 6).

Laitelain 10 a §:ssä ehdotetaan säädettäväksi kielivaatimuksista. Perussäännöksen yhteyteen esitetään valtuussäännöstä. Voimassa olevan laitelain 4 ja 5 §:n valtuussäännöksistä ei riittävän täsmällisesti käy ilmi, että niiden on tarkoitettu kattavan myös tarkempien säännösten antamisen kielivaatimuksista. Kuitenkin esimerkiksi koneiden turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen 11 § sisältää tarkempia, EU:n direktiiviin pohjautuvia kielisäännöksiä. Erityinen valtuussäännös olisi nykyistä täsmällisempi ja tarkkarajaisempi sekä selkeyttäisi laitelain ja sen nojalla annettujen alemmanasteisten säädösten suhdetta tältä osin. Ehdotettu sääntely ei siten olisi ongelmallinen perustuslain 80 §:n kannalta.

Kuluttajien käyttöön tarkoitettuja henkilönsuojaimia koskevassa laissa ehdotetaan säädettävän valvontaviranomaisen oikeudesta tehdä tarkastuksia. Ehdotetun lain 8 §:n 1 momentissa viitattaisiin ensinnäkin yleisemmin tarkastusoikeuden osalta eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettuun lakiin. Lisäksi ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että tarkastus voidaan ulottaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin vain, jos tarkastus on välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on syytä epäillä, että on tehty rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:ssä tarkoitettu rikos. Perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Lainkohdassa valvontatoimenpiteet pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin rajattaisiin vain tilanteisiin, joissa tarkastus tiloissa on välttämätöntä henkilönsuojaimien liittyvien seikkojen selvittämiseksi. Tarkastusta näihin tiloihin ei voisi tehdä, jos seikkojen selvittäminen olisi muulla tavoin mahdollista. Lisäksi edellytettäisiin, että olisi syytä epäillä kyseessä olevan rikoslain 44 luvun 1 §:ssä tarkoitettu terveysrikos. Sääntelyn oikeasuhtaisuuden näkökulmasta perustuslakivaliokunnan lähtökohtana on ollut, ettei kotirauhan suojaan tule puuttua enimmillään sakolla rangaistavien, moitittavuudeltaan vähäisten rikkomusten selvittämiseksi (PeVL 32/2010 vp). Rikoslaisissa säädetään terveysrikoksen rangaistusasteikoksi sakosta aina kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen. Ehdotettu sääntely ei näin ollen ole oikeasuhtaisuuden näkökulmasta perustuslain kannalta ongelma. Sääntelyn tarkoituksena on muun muassa varmistaa kuluttajien ja näihin rinnastettavien henkilöiden turvallisuus, ja näin ollen ehdotettua sääntelyä on pidettävä myös hyväksyttävyyden näkökulmasta perustuslain kannalta ongelmattomana. Täsmällisyyden ja tark-

karajaisuuden vaatimusten osalta ehdotettua sääntelyä voidaan niin ikään pitää ongelmattomana, sillä kotirauhan piiriin tehtävän tarkastuksen edellytyksiksi on asetettu, että tarkastus on välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi sekä että on syytä epäillä rikoslain 44 luvun 1 §:ssä tarkoitettua terveysrikosta. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin ja niihin ulotettaviin tarkastuksiin liittyen ehdotetun lain 8 §:n 3 momentissa täsmennettäisiin edelleen, että markkinavalvontalain 14 §:ssä tarkoitettulle ulkopuoliselle asiantuntijalle ei voida antaa oikeutta ulottaa tarkastusta pykälän 2 momentissa tarkoitettuihin, pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin. Näin on osaltaan pyritty varmistamaan sääntelyn yhdenmukaisuus perustuslain kotirauhan suojaan koskevan 10 §:n kanssa.

Esitykseen ei sisälly sellaisia ehdotuksia, joiden vuoksi esitys olisi tarpeen käsitellä perustuslain säätämisyjärjestyksessä. Esitykseen sisältyvät lait voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1016/2004) 1, 3–5, 9, 12 ja 13 §, sellaisena kuin niistä on 12 § laeissa 45/2006 ja 272/2013, ja *lisätään* lakiin uusi 10 a § seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on varmistaa, että kone, työväline tai muu tekninen laite (*tekninen laite*) on vaatimusten mukainen eikä aiheuta valmistajan tarkoittamassa käytössä tapaturman vaaraa eikä terveyden haittaa. Lain tarkoituksena on myös varmistaa, että asianmukaisesti suunniteltu, valmistettu ja varustettu tekninen laite voidaan esteettä luovuttaa markkinoille tai käyttöön.

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jos muussa laissa on tästä laista poikkeavia säännöksiä teknisten laitteiden markkinoille tai käyttöön luovuttamisesta, niitä sovelletaan tämän lain asemesta.

Tätä lakia ei sovelleta, lukuun ottamatta sen 10 a, 12 ja 13 §:ää, henkilönsuojaimiin, joista säädetään henkilönsuojaimista ja neuvoston direktiivin 89/686/ETY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/425, jäljempänä *henkilönsuojainasetus*, eikä köysiratalaitteistoihin ja niihin tarkoitettuihin osajärjestelmiin ja turvakomponentteihin, joista säädetään köysiratalaitteistoista ja direktiivin 2000/9/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/424, jäljempänä *köysiratalaitteistoasetus*.

4 §

Valmistajan yleinen huolehtimisvelvollisuus

Valmistajan tulee suunnitella ja valmistaa tekninen laite rakenteiltaan, varusteiltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sellaiseksi, että se soveltuu tarkoitettuun käyttöön eikä tällaisessa käytössä aiheuta tapaturman vaaraa eikä terveyden haittaa. Jos tapaturman vaaraa tai terveyden haittaa ei voida muutoin riittävästi poistaa, on käytettävä tarkoituksenmukaisia suojaustoimenpiteitä. Vaaroista ja haitoista on varoitettava tehokkaasti.

HE 194/2017 vp

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset:

- 1) koneiden suunnitteluun ja rakenteeseen liittyvistä terveys- ja turvallisuusvaatimuksista, hallintajärjestelmistä, mekaanisen ja muun vaaran torjunnasta, suojuksien ja turvalaitteiden ominaisuuksista; sekä
- 2) muiden kuin 1 kohdassa tarkoitettujen teknisten laitteiden suunnitteluun ja rakenteeseen liittyvistä terveys- ja turvallisuusvaatimuksista.

5 §

Vaatimustenmukaisuuden osoittaminen

Valmistajan tulee teknisen laitteen ominaisuuksien edellyttämällä tavalla:

1) luotettavasti osoittaa, että tekninen laite on vaatimusten mukainen; vaaralliset tekniset laitteet on asiantuntijalaitoksen tyyppitarkastettava tai varmistettava niiden vaatimustenmukaisuus;

2) koota vaatimustenmukaisuuden osoittamista ja valvontaa varten tekniset asiakirjat;

3) laatia teknisen laitteen mukana toimitettavaksi asianmukaiset käyttö- ja muut ohjeet; sekä

4) varustaa tekninen laite merkinnällä sen vaatimuksenmukaisuudesta ja, jollei sen tunnistaminen ole muuten ilmeistä, tarpeellisella tunnistamismerkinnällä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset teknisistä laitteista, joille on tehtävä tyyppitarkastus tai muu vaatimustenmukaisuuden varmentaminen, ja siihen liittyvästä menettelystä sekä laitteen mukana toimitettavien ohjeiden sisällöstä ja laitteeseen tehtävistä merkinnöistä.

9 §

Teknisen laitteen edelleen luovuttajan velvollisuudet

Markkinoille luovutetun teknisen laitteen edelleen luovuttajan on osaltaan varmistettava, että laite on turvallisuuden kannalta siten vaatimustenmukainen kuin se oli markkinoille luovutettaessa. Lisäksi tulee varmistaa, että asianmukaiset ohjeet ovat laitteen mukana.

10 a §

Kielivaatimukset

Teknisen laitteen mukana toimitettavien, turvallista käyttöä koskevien ohjeiden, tietojen ja merkintöjen tulee olla suomen ja ruotsin kielellä. Lisäksi teknisen laitteen vaatimustenmukaisuudesta annetun vakuutuksen on oltava suomen ja ruotsin kielellä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ohjeiden, tietojen ja merkintöjen sekä vaatimustenmukaisuudesta annetun vakuutuksen kielestä sekä mahdollisuudesta poiketa 1 momentissa säädetystä kielivaatimuksesta yksikielisissä kunnissa.

12 §

Lain valvonta

Tämän lain, henkilönsuojainasetuksen sekä köysiratalaitteistoasetuksen noudattamista valvoo työsuojeluviranomainen.

Valvonnasta säädetään työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetussa laissa (44/2006), henkilönsuojainasetuksen VI luvussa ja köysiratalaitteistoasetuk-

sen V luvussa. Työsuojeluviranomainen vastaa mainituissa asetusten luvuissa markkinavontaviranomaiselle ja jäsenvaltiolle säädetyistä tehtävistä.

Yksityiseen kulutukseen tarkoitettujen tai olennaisessa määrin yksityisessä kulutuksessa käytettävien teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta ja valvonnasta säädetään erikseen.

13 §

Rangaistussäännös

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo

1) 4 §:n 1 momentissa tai 2 momentin nojalla säädettyä valmistajan velvollisuutta huolehtia teknisen laitteen turvallisuudesta ja vaatimustenmukaisuudesta,

2) 5 §:n 1 momentissa tai 2 momentin nojalla säädettyä valmistajan velvollisuutta osoittaa teknisen laitteen vaatimustenmukaisuus, koota tekniset asiakirjat, laatia asianmukaiset käyttö- ja muut ohjeet sekä varustaa tekninen laite vaaditulla merkinnällä,

3) 6 §:ssä säädettyä valmistajan velvollisuutta liittää vaarallisen aineen nimi, vaaditut merkinnät ja käyttö- ja turvallisuusohjeet tekniseen laitteeseen,

4) 7 §:ssä säädettyä henkilön, joka luovuttaa teknisen laitteen omissa nimissään ensimmäistä kertaa markkinoille tai käyttöön Euroopan talousalueella, velvollisuutta huolehtia teknisen laitteen turvallisuudesta ja vaatimustenmukaisuudesta,

5) 7 §:ssä säädettyä henkilön, joka luovuttaa teknisen laitteen omissa nimissään ensimmäistä kertaa markkinoille tai käyttöön Euroopan talousalueella, velvollisuutta osoittaa teknisen laitteen vaatimustenmukaisuus, koota tekniset asiakirjat, laatia asianmukaiset käyttö- ja muut ohjeet sekä varustaa tekninen laite vaaditulla merkinnällä,

6) 7 §:ssä säädettyä henkilön, joka luovuttaa teknisen laitteen omissa nimissään ensimmäistä kertaa markkinoille tai käyttöön Euroopan talousalueella, velvollisuutta liittää vaarallisen aineen nimi, vaaditut merkinnät ja käyttö- ja turvallisuusohjeet tekniseen laitteeseen tai

7) 9 §:ssä säädettyä edelleen luovuttajan velvollisuutta varmistua teknisen laitteen vaatimustenmukaisuudesta ja siitä, että asianmukaiset ohjeet ovat laitteen mukana, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *laiteturvallisuusrikkomuksesta* sakkoon.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *laiteturvallisuusrikkomuksesta* tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo

1) henkilönsuojainasetuksen 8 artiklan 1 kohdassa tai köysiratalaitteistoasetuksen 11 artiklan 1 kohdassa säädettyä valmistajan velvollisuutta varmistaa tuotteen vaatimustenmukaisuus,

2) henkilönsuojainasetuksen 8 artiklan 2 kohdassa tai köysiratalaitteistoasetuksen 11 artiklan 2 kohdassa säädettyä valmistajan velvollisuutta laatia tekniset asiakirjat, suorittaa tai suorittaa vaatimustenmukaisuuden arviointimenettely, laatia EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus sekä kiinnittää CE-merkintä,

3) henkilönsuojainasetuksen 8 artiklan 4 kohdassa tai köysiratalaitteistoasetuksen 11 artiklan 4 kohdassa säädettyä valmistajan velvollisuutta varmistaa sarjatuotannossa valmistetun tuotteen vaatimustenmukaisuus,

4) henkilönsuojainasetuksen 8 artiklan 7 ja 8 kohdassa taikka köysiratalaitteistoasetuksen 11 artiklan 7 kohdassa säädettyä valmistajan velvollisuutta varmistaa, että tuotteen mukana tai saatavilla ovat asianmukaiset ohjeet, tiedot tai asiakirjat,

5) henkilönsuojainasetuksen 10 artiklan 1, 2 ja 4 kohdassa tai köysiratalaitteistoasetuksen 13 artiklan 1, 2 ja 4 kohdassa säädettyä maahantuojan velvollisuutta saattaa markkinoille ainoastaan vaatimustenmukaisia tuotteita, varmistaa, että valmistaja on huolehtinut vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelystä, teknisten asiakirjojen laatimisesta ja asianmukaisten merkintöjen tekemisestä, että tuotteeseen on kiinnitetty CE-merkintä ja että mukana ovat asianmukaiset ohjeet, tiedot ja asiakirjat tai

6) henkilönsuojainasetuksen 11 artiklan 2 kohdassa tai köysiratalaitteistoasetuksen 14 artiklan 2 kohdassa säädettyä jakelijan velvollisuutta varmistaa, että tuotteeseen on kiinnitetty CE-merkintä, mukana ovat asianmukaiset ohjeet, tiedot ja asiakirjat sekä siitä, että valmistaja ja maahantuoja ovat huolehtineet asianmukaisten merkintöjen tekemisestä.

Rangaistus terveystrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Henkilönsuojaimet, jotka on saatettu markkinoille ennen 21 päivää huhtikuuta 2019 ja jotka ovat tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisia, saavat jäädä markkinoille 21 päivän huhtikuuta 2019 jälkeen. Näihin henkilönsuojaimiin myönnetyt EY-tyyppitarkastustodistukset ja annetut hyväksymispäätökset ovat voimassa 21 päivään huhtikuuta 2023 saakka, ellei niiden voimassaolo pääty sitä ennen.

Ennen tämän lain voimaantuloa markkinoille saatetut köysiratalaitteistojen osajärjestelmät tai turvakomponentit, jotka ovat tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisia, saavat jäädä markkinoille tämän lain tultua voimaan. Näille turvakomponenteille myönnetyt todistukset ja annetut hyväksymispäätökset jäävät edelleen voimaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa asennetut köysiratalaitteistot, jotka ovat tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisia, saadaan ottaa käyttöön tämän lain tultua voimaan.

2.

Laki

työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 50 ja 51 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 50 ja 51 §, sellaisina kuin ne ovat, 50 § osaksi laissa 492/2011 ja 51 § osaksi laissa 482/2015, seuraavasti:

50 §

Rikosasiasta ilmoittaminen ja ilmoituksen käsittely

Jos on todennäköisiä perusteita epäillä, että on tehty työsuojeluviranomaisen valvottavana olevassa laissa tai rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:n 1 momentin 8–10 kohdassa tai 47 luvussa rangaistavaksi säädetty teko, työsuojeluviranomaisen on tehtävä siitä ilmoitus poliisille esitutkintaa varten. Ilmoitus voidaan kuitenkin jättää tekemättä, jos tekoa on pidettävä olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä eikä yleinen etu vaadi ilmoituksen tekemistä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua tekoa koskevassa esitutkinnassa on työsuojeluviranomaiselle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Syyttäjän on varattava työsuojeluviranomaiselle tilaisuus lausunnon antamiseen ennen syyteharkinnan päättämistä. Asiaa tuomioistuimessa suullisesti käsiteltäessä työsuojeluviranomaisella on läsnäolo- ja puheoikeus.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske rikoslain 47 luvun 6 a §:ssä tarkoitettua luvattoman ulkomaisen työvoiman käyttöä. Ulkomaalaisen työntekoon liittyvästä ilmoitusvelvollisuudesta ja työsuojeluviranomaisen kuulemisesta säädetään erikseen.

51 §

Rangaistussäännökset

Rangaistus 10 tai 43 §:ssä säädetystä salassapito- tai vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan, jollei siitä muualla laissa kuin rikoslain 38 luvun 2 §:n 1 momentissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Rangaistus terveysrikoksesta säädetään rikoslain 44 luvun 1 §:ssä, rangaistus työturvallisuusrikoksesta säädetään rikoslain 47 luvun 1 §:ssä ja rangaistus työntekijöiden edustajien oikeuksien loukkaamisesta säädetään rikoslain 47 luvun 4 §:ssä.

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tämän lain 46, 46 a tai 48 §:ssä säädettyä ilmoitusvelvollisuutta, on tuomittava, jollei muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *työsuojelurikkomuksesta* sakkoon.

Työsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös se työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo 53 §:ssä säädettyä nähtävänäpitovelvollisuutta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

3.

Laki

rikoslain 44 luvun 1 §:n ja 47 luvun 1 ja 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 § ja 47 luvun 1 ja 8 §, sellaisina kuin ne ovat, 44 luvun 1 § laissa 600/2013 ja 47 luvun 1 ja 8 § laissa 397/2012, seuraavasti:

44 luku

Terveyttä ja turvallisuutta vaarantavista rikoksista

1 §

Terveysrikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) kasvinsuojeluaineista annetun lain (1563/2011) tai kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta sekä neuvoston direktiivien 79/117/ETY ja 91/414/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1107/2009, jäljempänä *kasvinsuojeluaineasetus*,

2) kuluttajaturvallisuuslain (920/2011),

3) kemikaalilain (599/2013), kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1907/2006, jäljempänä *REACH-asetus*, aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1272/2008, jäljempänä *CLP-asetus*, tai biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla ja niiden käytöstä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 528/2012, jäljempänä *biosidiasetus*,

4) kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013) tai kosmeettisista valmisteista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1223/2009,

5) terveydensuojelulain (763/1994),

6) elintarvikelain (23/2006),

7) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005),

8) eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1016/2014),

9) henkilönsuojaimista ja neuvoston direktiivin 89/686/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/425 II luvun tai

10) köysiratalaitteistoista ja direktiivin 2000/9/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/424 II luvun

taikka niiden nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti valmistaa, käsittelee, tuo tai tahallaan yrittää tuoda maahan, pitää hallussaan, varastoi, kuljettaa, pitää myynnissä, välittää tai luovuttaa tavaraa tai ainetta, valmistetta tai esinettä siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta kuluttajaturvallisuuslain taikka sen nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti suorittaa, pitää myynnissä tai muutoin elinkeinotoimintansa yhteydessä luovuttaa kuluttajapalvelun siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle.

47 luku

Työrikoksista

1 §

Työturvallisuusrikos

Työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo työturvallisuusmääräyksiä tai

2) aiheuttaa työturvallisuusmääräysten vastaisen puutteellisuuden tai epäkohdan taikka mahdollistaa työturvallisuusmääräysten vastaisen tilan jatkumisen laiminlyömällä valvoa työturvallisuusmääräysten noudattamista alaisessaan työssä tai jättämällä huolehtimalla taloudellisista, toiminnan järjestämistä koskevista tai muista työsuojelun edellytyksistä,

on tuomittava *työturvallisuusrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Rangaistus kuolemantuottamuksesta, vammantuottamuksesta ja vaaran aiheuttamisesta säädetään 21 luvun 8–11 ja 13 §:ssä.

Työturvallisuusrikoksena ei kuitenkaan pidetä yksittäistä työturvallisuusmääräysten rikkomista, joka on työturvallisuuden kannalta vähäinen ja josta säädetään rangaistus työturvallisuuslain (738/2002) 63 §:ssä, työterveyshuoltolain (1383/2001) 23 §:ssä tai laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annetun lain (395/2012) 20 §:ssä.

8 §

Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1) *työnantajalla* sitä, joka työsuhteessa taikka virka- tai siihen rinnastettavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa teettää työtä, sekä sitä, joka tosiasiallisesti käyttää työnantajalle kuuluvaa päätösvaltaa;

2) *työnantajan edustajalla* työnantajana olevan oikeushenkilön lakimääräisen tai muun päätävän elimen jäsentä sekä sitä, joka työnantajan sijasta johtaa ja valvoo työtä;

3) *työntekijällä* sitä, joka on työsuhteessa taikka virka- tai siihen rinnastettavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa työnantajaan;

4) *työturvallisuusmääräyksillä* työturvallisuuslakiin, työterveyshuoltolakiin, laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annettuun lakiin tai muuhun työturvallisuutta koskevaan lakiin sisältyviä taikka tällaisen lain nojalla annettuja työn turvallisuutta tai terveellisyyttä koskevia säännöksiä, joita on noudatettava toisen suojelemiseksi.

Mitä 1 ja 7 §:ssä säädetään työnantajan ja tämän edustajan vastuusta, sovelletaan vastaavasti muihin työturvallisuuslain 3 ja 4 §:ssä tarkoitettujen töiden teettäjiin ja heidän edustajiinsa se-

HE 194/2017 vp

kä saman lain 7 §:ssä tarkoitettuihin henkilöihin ja heidän edustajiinsa sekä laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annetun lain 4 §:n 3 kohdassa tarkoitettuun laivanisäntään ja tämän edustajaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

4.

Laki

kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilösuojaimista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään yksityiseen kulutukseen tarkoitettujen tai olennaisessa määrin yksityisessä kulutuksessa käytettävien henkilösuojainten vaatimustenmukaisuudesta ja sen valvonnasta.

Henkilösuojaimilla tarkoitetaan tässä laissa henkilösuojaimia, joista säädetään henkilösuojaimista ja neuvoston direktiivin 89/686/ETY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/425, jäljempänä *henkilösuojainasetus*.

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Henkilösuojaimia koskevista vaatimuksista ja velvollisuudesta noudattaa näitä vaatimuksia säädetään tämän lain lisäksi henkilösuojainasetuksessa.

Markkinavalvonnalle ja kolmannelta maasta tuotavien tuotteiden ulkorajavalvonnalle sekä tuotteiden CE-merkinnälle asetettavista vähimmäisvaatimuksista säädetään tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 765/2008, jäljempänä *NLF-asetus*.

Markkinavalvonnasta, NLF-asetuksen 27–29 artiklan mukaisesta ulkorajavalvonnasta, valvontaviranomaisista ja muutoksenhausta säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa (1137/2016), jäljempänä *markkinavalvontalaki*.

Henkilösuojainasetuksen V luvussa tarkoitettujen vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten hyväksymisen edellytyksistä, laitosten valvonnasta ja muutoksenhausta säädetään työsuojeluun liittyvien arviointielimien hyväksymisestä annetussa laissa (1053/2010).

3 §

Henkilösuojaimia koskevat vaatimukset

Henkilösuojainasetuksen I–IV luvuissa säädetään henkilösuojaimia koskevista vaatimuksista ja velvollisuudesta noudattaa näitä vaatimuksia.

HE 194/2017 vp

4 §

Kielivaatimukset

Henkilönsuojainasetuksen 8 artiklan 7 kohdassa, 10 artiklan 4 kohdassa, 11 artiklan 2 kohdassa, 15 artiklan 2 kohdassa ja liitteen II kohdassa 2.12. tarkoitettujen ohjeiden, merkintöjen ja tietojen sekä 15 artiklassa tarkoitetun EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen on oltava suomen ja ruotsin kielellä.

5 §

Valvonnan ohjaus

Tämän lain säännösten noudattamista koskevan valvonnan ohjaus kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle.

6 §

Valvonta

Tämän lain noudattamisen valvonnasta säädetään henkilönsuojainasetuksen VI luvussa, NLF-asetuksessa ja markkinavalvontalaissa.

7 §

Markkinavalvontaviranomainen

Tämän lain ja henkilönsuojainasetuksen tarkoittamien kuluttajakäyttöön tarkoitettujen henkilönsuojainten vaatimustenmukaisuutta valvoo Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto vastaa henkilönsuojainasetuksen VI luvussa markkinavalvontaviranomaiselle ja jäsenvaltiolle säädetyistä tehtävistä.

8 §

Oikeus tehdä tarkastuksia

Valvontaviranomaisen oikeudesta tehdä tarkastuksia säädetään markkinavalvontalaissa.

Tarkastus voidaan ulottaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin vain, jos tarkastus on välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on syytä epäillä, että on tehty rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:ssä tarkoitettu rikos.

Markkinavalvontalain 14 §:ssä tarkoitetulle ulkopuoliselle asiantuntijalle ei voida antaa oikeutta ulottaa tarkastusta edellä 2 momentissa tarkoitettuihin, pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin.

9 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo

1) henkilönsuojainasetuksen 8 artiklan 1 kohdassa säädettyä valmistajan velvollisuutta varmistaa tuotteen vaatimustenmukaisuus,

2) henkilönsuojainasetuksen 8 artiklan 2 kohdassa säädettyä valmistajan velvollisuutta laatia tekniset asiakirjat, suorittaa tai suorittuttaa vaatimustenmukaisuuden arviointimenettely, laatia EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus sekä kiinnittää CE-merkintä,

3) henkilönsuojainasetuksen 8 artiklan 4 kohdassa säädettyä valmistajan velvollisuutta varmistaa sarjatuotannossa valmistetun tuotteen vaatimustenmukaisuus,

4) henkilönsuojainasetuksen 8 artiklan 7 ja 8 kohdassa säädettyä valmistajan velvollisuutta varmistaa, että tuotteen mukana tai saatavilla ovat asianmukaiset ohjeet, tiedot tai asiakirjat,

5) henkilönsuojainasetuksen 10 artiklan 1, 2 ja 4 kohdassa säädettyä maahantuojan velvollisuutta saattaa markkinoille ainoastaan vaatimustenmukaisia tuotteita, varmistaa, että valmistaja on huolehtinut vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelystä, teknisten asiakirjojen laatimisesta ja asianmukaisten merkintöjen tekemisestä, että tuotteeseen on kiinnitetty CE-merkintä ja että mukana ovat asianmukaiset ohjeet, tiedot ja asiakirjat tai

6) henkilönsuojainasetuksen 11 artiklan 2 kohdassa säädettyä jakelijan velvollisuutta varmistaa, että tuotteeseen on kiinnitetty CE-merkintä, mukana ovat asianmukaiset ohjeet, tiedot ja asiakirjat sekä siitä, että valmistaja ja maahantuoja ovat huolehtineet asianmukaisten merkintöjen tekemisestä,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *laiteturvallisuusrikkomuksesta* sakkoon.

CE-merkintärikkomuksesta säädetään CE-merkintärikkomuksesta annetussa laissa (187/2010).

Rangaistus terveysrikkoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:ssä.

10 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan kuluttajien käyttöön tarkoitettuja henkilönsuojaimia koskevista vaatimuksista annettu valtioneuvoston asetus (1101/2009).

Henkilönsuojaimet, jotka on saatettu markkinoille ennen 21 päivää huhtikuuta 2019 ja jotka ovat tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisia, saavat jäädä markkinoille 21 päivän huhtikuuta 2019 jälkeen. Näihin henkilönsuojaimiin myönnetyt EY-tyyppitarkastustodistukset ja annetut hyväksymispäätökset ovat voimassa 21 päivään huhtikuuta 2023 saakka, ellei niiden voimassaolo päätty sitä ennen.

5.

Laki

eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 1 § seuraavas-
ti:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan hissiturvallisuuslain (1134/2016), mittauslaitelain (707/2011), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015), räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1139/2016), painelaitelain (1144/2016), sähköturvallisuuslain (1135/2016), räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016) ja kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetun lain (/) soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

Lakia sovelletaan lisäksi tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 765/2008, jäljempänä *NLF-asetus*, 27–29 artiklassa tarkoitettuihin 1 momentissa mainittujen lakien soveltamisalaan kuuluvia tuotteita koskeviin valvontaviranomaisten toimenpiteisiin, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 2017

Pääministeri

Juha Sipilä

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila

1.

Laki

eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1016/2004) 1, 3–5, 9, 12 ja 13 §, sellaisena kuin niistä on 12 § laeissa 45/2006 ja 272/2013, ja lisätään lakiin uusi 10 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Lain tarkoitus

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on varmistaa, että kone, työväline, *henkilönsuojain* tai muu tekninen laite (*tekninen laite*) on vaatimusten mukainen eikä aiheuta valmistajan tarkoittamassa käytössä tapaturman vaaraa eikä terveyden haittaa. Lain tarkoituksena on myös varmistaa, että asianmukaisesti suunniteltu, valmistettu ja varustettu tekninen laite voidaan esteettä luovuttaa markkinoille tai käyttöön.

Tämän lain tarkoituksena on varmistaa, että kone, työväline tai muu tekninen laite (*tekninen laite*) on vaatimusten mukainen eikä aiheuta valmistajan tarkoittamassa käytössä tapaturman vaaraa eikä terveyden haittaa. Lain tarkoituksena on myös varmistaa, että asianmukaisesti suunniteltu, valmistettu ja varustettu tekninen laite voidaan esteettä luovuttaa markkinoille tai käyttöön.

3 §

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jos muussa laissa on tästä laista poikkeavia säännöksiä teknisten laitteiden markkinoille tai käyttöön luovuttamisesta, niitä sovelletaan tämän lain asemesta.

Jos muussa laissa on tästä laista poikkeavia säännöksiä teknisten laitteiden markkinoille tai käyttöön luovuttamisesta, niitä sovelletaan tämän lain asemesta.

Tätä lakia ei sovelleta, lukuun ottamatta sen 10 a, 12 ja 13 §:ää, henkilönsuojaimiin, joista säädetään henkilönsuojaimista ja neuvoston direktiivin 89/686/ETY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/425, jäljempänä henkilönsuojainasetus, eikä köysiratalaitteistoihin ja niihin tarkoitettuihin osajärjes-

telmiin ja turvakomponentteihin, joista säädetään köysiratalaitteistoista ja direktiivin 2000/9/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/424, jäljempänä köysiratalaitteistoasetus.

4 §

Valmistajan yleinen huolehtimisvelvollisuus

Valmistajan tulee suunnitella ja valmistaa tekninen laite rakenteiltaan, varusteiltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sellaiseksi, että se soveltuu tarkoitettuun käyttöön eikä tällaisessa käytössä aiheuta tapaturman vaaraa eikä terveyden haittaa. Jos tapaturman vaaraa tai terveyden haittaa ei voida muutoin riittävästi poistaa, on valmistuksessa käytettävä tarkoituksenmukaisia suojaustoimenpiteitä. Vaaroista ja haitoista on varoitettava tehokkaasti. *Henkilönsuojaimen on oltava tehokas niitä vaaroja vastaan, joilta suojaamaan se on tarkoitettu.*

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset:

1) koneiden suunnitteluun ja rakenteeseen liittyvistä terveyst- ja turvallisuusvaatimuksista, hallintajärjestelmistä, mekaanisen ja muun vaaran torjunnasta, suojuksien ja turvalaitteiden ominaisuuksista;

2) henkilönsuojainten suunnitteluun ja rakenteeseen liittyvistä vaatimuksista sekä henkilönsuojainten haitattomuudesta ja suojausominaisuuksista; sekä

3) muiden kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen teknisten laitteiden suunnitteluun ja rakenteeseen liittyvistä terveyst- ja turvallisuusvaatimuksista.

5 §

Vaatimustenmukaisuuden osoittaminen

Valmistajan tulee teknisen laitteen ominaisuuksien edellyttämällä tavalla:

1) luotettavasti osoittaa, että tekninen laite on vaatimusten mukainen; vaaralliset tekniset laitteet ja muut kuin yksinkertaiset vähäisiltä vaaroilta suojaamaan tarkoitetut henkilönsuojaimet on asiantuntijalaitoksen tyyppitarkastettava tai varmistettava niiden vaatimus-

4 §

Valmistajan yleinen huolehtimisvelvollisuus

Valmistajan tulee suunnitella ja valmistaa tekninen laite rakenteiltaan, varusteiltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sellaiseksi, että se soveltuu tarkoitettuun käyttöön eikä tällaisessa käytössä aiheuta tapaturman vaaraa eikä terveyden haittaa. Jos tapaturman vaaraa tai terveyden haittaa ei voida muutoin riittävästi poistaa, on käytettävä tarkoituksenmukaisia suojaustoimenpiteitä. Vaaroista ja haitoista on varoitettava tehokkaasti.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset:

1) koneiden suunnitteluun ja rakenteeseen liittyvistä terveyst- ja turvallisuusvaatimuksista, hallintajärjestelmistä, mekaanisen ja muun vaaran torjunnasta, suojuksien ja turvalaitteiden ominaisuuksista; sekä

2) muiden kuin 1 kohdassa tarkoitettujen teknisten laitteiden suunnitteluun ja rakenteeseen liittyvistä terveyst- ja turvallisuusvaatimuksista.

5 §

Vaatimustenmukaisuuden osoittaminen

Valmistajan tulee teknisen laitteen ominaisuuksien edellyttämällä tavalla:

1) luotettavasti osoittaa, että tekninen laite on vaatimusten mukainen; vaaralliset tekniset laitteet on asiantuntijalaitoksen tyyppitarkastettava tai varmistettava niiden vaatimustenmukaisuus;

tenmukaisuus;

2) koota vaatimustenmukaisuuden osoittamista ja valvontaa varten tekniset asiakirjat;

3) laatia laitteen mukana toimitettavaksi asianmukaiset käyttö- ja muut ohjeet; sekä

4) varustaa tekninen laite merkinnällä sen vaatimuksenmukaisuudesta ja, jollei sen tunnistaminen ole muuten ilmeistä, tarpeellisella tunnistamismerkinnällä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset teknisistä laitteista, joille on tehtävä tyyppitarkastus tai muu vaatimustenmukaisuuden varmentaminen, ja siihen liittyvästä menettelystä sekä laitteen mukana toimitettavien ohjeiden sisällöstä ja laitteeseen tehtävistä merkinnöistä.

9 §

Teknisen laitteen edelleen luovuttajan velvollisuudet

Markkinoille luovutetun teknisen laitteen edelleen luovuttajan on osaltaan varmistettava, että laite on turvallisuuden kannalta siten vaatimustenmukainen kuin se oli markkinoille luovutettaessa. Lisäksi tulee varmistaa, että asianmukaiset *suomen- ja ruotsinkieliset* ohjeet ovat laitteen mukana.

12 §

Lain valvonta

Tämän lain noudattamista valvovat työsuo-

2) koota vaatimustenmukaisuuden osoittamista ja valvontaa varten tekniset asiakirjat;

3) laatia *teknisen* laitteen mukana toimitettavaksi asianmukaiset käyttö- ja muut ohjeet; sekä

4) varustaa tekninen laite merkinnällä sen vaatimuksenmukaisuudesta ja, jollei sen tunnistaminen ole muuten ilmeistä, tarpeellisella tunnistamismerkinnällä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset teknisistä laitteista, joille on tehtävä tyyppitarkastus tai muu vaatimustenmukaisuuden varmentaminen, ja siihen liittyvästä menettelystä sekä laitteen mukana toimitettavien ohjeiden sisällöstä ja laitteeseen tehtävistä merkinnöistä.

9 §

Teknisen laitteen edelleen luovuttajan velvollisuudet

Markkinoille luovutetun teknisen laitteen edelleen luovuttajan on osaltaan varmistettava, että laite on turvallisuuden kannalta siten vaatimustenmukainen kuin se oli markkinoille luovutettaessa. Lisäksi tulee varmistaa, että asianmukaiset ohjeet ovat laitteen mukana.

10 a §

Kielivaatimukset

Teknisen laitteen mukana toimitettavien, turvallista käyttöä koskevien ohjeiden, tietojen ja merkintöjen tulee olla suomen ja ruotsin kielellä. Lisäksi teknisen laitteen vaatimustenmukaisuudesta annetun vakuutuksen on oltava suomen ja ruotsin kielellä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ohjeiden, tietojen ja merkintöjen sekä vaatimustenmukaisuudesta annetun vakuutuksen kielestä sekä mahdollisuudesta poiketa 1 momentissa säädetyistä kielivaatimuksesta yksikielisissä kunnissa.

12 §

Lain valvonta

Tämän lain, *henkilönsuojainasetuksen* sekä

jeluviranomaiset siten kuin työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoinnasta annetussa laissa (44/2006) säädetään.

Yksityiseen kulutukseen tarkoitettujen tai olennaisessa määrin yksityisessä kulutuksessa käytettävien teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta ja valvonnasta säädetään kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011).

13 §

Rangaistussäännös

Valmistaja tai luovuttaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta *laiminlyö tässä laissa säädetyn velvollisuutensa*, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *laiteturvallisuusrikkomuksesta* sakkoon.

köysiratalaitteistoasetuksen noudattamista valvoo työsuojeluviranomainen.

Valvonnasta säädetään työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoinnasta annetussa laissa (44/2006), henkilönsuojainasetuksen VI luvussa ja köysiratalaitteistoasetuksen V luvussa. Työsuojeluviranomainen vastaa mainituissa asetusten luvuissa markkinavalvontaviranomaiselle ja jäsenvaltiolle säädettyistä tehtävistä.

Yksityiseen kulutukseen tarkoitettujen tai olennaisessa määrin yksityisessä kulutuksessa käytettävien teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta ja valvonnasta säädetään *erikseen*.

13 §

Rangaistussäännös

Joka tahallaan tai *törkeästi* huolimattomuudesta rikkoo

1) 4 §:n 1 momentissa tai 2 momentin nojalla säädettyä valmistajan velvollisuutta huolehtia teknisen laitteen turvallisuudesta ja vaatimustenmukaisuudesta,

2) 5 §:n 1 momentissa tai 2 momentin nojalla säädettyä valmistajan velvollisuutta osoittaa teknisen laitteen vaatimustenmukaisuus, koota tekniset asiakirjat, laatia asianmukaiset käyttö- ja muut ohjeet sekä varustaa tekninen laite vaaditulla merkinnällä,

3) 6 §:ssä säädettyä valmistajan velvollisuutta liittää vaarallisen aineen nimi, vaaditut merkinnät ja käyttö- ja turvallisuusohjeet tekniseen laitteeseen,

4) 7 §:ssä säädettyä henkilön, joka luovuttaa teknisen laitteen omista nimissään ensimmäistä kertaa markkinoille tai käyttöön Euroopan talousalueella, velvollisuutta huolehtia teknisen laitteen turvallisuudesta ja vaatimustenmukaisuudesta,

5) 7 §:ssä säädettyä henkilön, joka luovuttaa teknisen laitteen omista nimissään ensimmäistä kertaa markkinoille tai käyttöön Euroopan talousalueella, velvollisuutta osoittaa teknisen laitteen vaatimustenmukaisuus, koota tekniset asiakirjat, laatia asianmukaiset käyttö- ja muut ohjeet sekä varustaa tekninen laite vaaditulla merkinnällä,

6) 7 §:ssä säädettyä henkilön, joka luovuttaa teknisen laitteen omista nimissään en-

simmäistä kertaa markkinoille tai käyttöön Euroopan talousalueella, velvollisuutta liittää vaarallisen aineen nimi, vaaditut merkin­nät ja käyttö- ja turvallisuusohjeet tekniseen laitteeseen tai

7) 9 §:ssä säädettyä edelleen luovuttajan velvollisuutta varmistua teknisen laitteen vaatimustenmukaisuudesta ja siitä, että asianmukaiset ohjeet ovat laitteen mukana,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, laiteturval­lisuusrikkomuksesta sakkoon.

Jollei teosta muualla laissa säädetä anka­rampaa rangaistusta, laiteturvallisuusrikko­muksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo

1) henkilönsuojainasetuksen 8 artiklan 1 kohdassa tai köysiratalaitteistoasetuksen 11 artiklan 1 kohdassa säädettyä valmistajan velvollisuutta varmistaa tuotteen vaatimus­tenmukaisuus,

2) henkilönsuojainasetuksen 8 artiklan 2 kohdassa tai köysiratalaitteistoasetuksen 11 artiklan 2 kohdassa säädettyä valmistajan velvollisuutta laatia tekniset asiakirjat, suorittaa tai suorituttaa vaatimustenmukaisuuden arviointimenettely, laatia EU­vaatimustenmukaisuusvakuutus sekä kiinnit­taa CE-merkintä,

3) henkilönsuojainasetuksen 8 artiklan 4 kohdassa tai köysiratalaitteistoasetuksen 11 artiklan 4 kohdassa säädettyä valmistajan velvollisuutta varmistaa sarjatuotannossa valmistetun tuotteen vaatimustenmukaisuus,

4) henkilönsuojainasetuksen 8 artiklan 7 ja 8 kohdassa taikka köysiratalaitteistoasetuk­sen 11 artiklan 7 kohdassa säädettyä valmis­tajan velvollisuutta varmistaa, että tuotteen mukana tai saatavilla ovat asianmukaiset oh­jeet, tiedot tai asiakirjat,

5) henkilönsuojainasetuksen 10 artiklan 1, 2 ja 4 kohdassa tai köysiratalaitteistoasetuk­sen 13 artiklan 1, 2 ja 4 kohdassa säädettyä maahantuojan velvollisuutta saattaa markki­noille ainoastaan vaatimustenmukaisia tuot­teita, varmistaa, että valmistaja on huolehti­nut vaatimustenmukaisuuden arviointimenet­telystä, teknisten asiakirjojen laatimisesta ja asianmukaisten merkintöjen tekemisestä, että tuotteeseen on kiinnitetty CE-merkintä ja että mukana ovat asianmukaiset ohjeet, tiedot ja asiakirjat tai

Rangaistus työturvallisuusrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 47 luvun 1 §:ssä.

6) henkilönsuojainasetuksen 11 artiklan 2 kohdassa tai köysiratalaitteistoasetuksen 14 artiklan 2 kohdassa säädettyä jakelijan velvollisuutta varmistaa, että tuotteeseen on kiinnitetty CE-merkintä, mukana ovat asianmukaiset ohjeet, tiedot ja asiakirjat sekä siitä, että valmistaja ja maahantuoja ovat huolehtineet asianmukaisten merkintöjen tekemisestä.

Rangaistus terveysrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Henkilönsuojaimet, jotka on saatettu markkinoille ennen 21 päivää huhtikuuta 2019 ja jotka ovat tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisia, saavat jäädä markkinoille 21 päivän huhtikuuta 2019 jälkeen. Näihin henkilönsuojaimiin myönnetyt EY-tyyppitarkastustodistukset ja annetut hyväksymispäätökset ovat voimassa 21 päivään huhtikuuta 2023 saakka, ellei niiden voimassaolo pääty sitä ennen.

Ennen tämän lain voimaantuloa markkinoille saatetut köysiratalaitteistojen osajärjestelmät tai turvakomponentit, jotka ovat tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisia, saavat jäädä markkinoille tämän lain tultua voimaan. Näille turvakomponenteille myönnetyt todistukset ja annetut hyväksymispäätökset jäävät edelleen voimaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa asennetut köysiratalaitteistot, jotka ovat tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisia, saadaan ottaa käyttöön tämän lain tultua voimaan.

2.

Laki

työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoinnasta annetun lain
50 ja 51 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoinnasta annetun lain (44/2006) 50 ja 51 §, sellaisina kuin ne ovat, 50 § osaksi laissa 492/2011 ja 51 § osaksi laissa 482/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

50 §

Rikosasiasta ilmoittaminen ja ilmoituksen käsittely

Jos on todennäköisiä perusteita epäillä, että on tehty työsuojeluviranomaisen valvottavana olevassa laissa tai rikoslain (39/1889) 47 luvussa rangaistavaksi säädetty teko, työsuojeluviranomaisen on tehtävä siitä ilmoitus poliisille esitutkintaa varten. Ilmoitus voidaan kuitenkin jättää tekemättä, jos tekoa on pidettävä olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä eikä yleinen etu vaadi ilmoituksen tekemistä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua tekoa koskevassa esitutkinnassa on työsuojeluviranomaiselle varattava tilaisuus tulla kuuluksi. Syyttäjän on varattava työsuojeluviranomaiselle tilaisuus lausunnon antamiseen ennen syyteharkinnan päättämistä. Asiaa tuomioistuimessa suullisesti käsiteltäessä työsuojeluviranomaisella on läsnäolo- ja puheoikeus.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske rikoslain 47 luvun 6 a §:ssä tarkoitettua luvattoman ulkomaisen työvoiman käyttöä. Ulkomaalaisen työntekoon liittyvästä ilmoitusvelvollisuudesta ja työsuojeluviranomaisen kuulemisesta säädetään erikseen.

Ehdotus

50 §

Rikosasiasta ilmoittaminen ja ilmoituksen käsittely

Jos on todennäköisiä perusteita epäillä, että on tehty työsuojeluviranomaisen valvottavana olevassa laissa tai rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:n 1 momentin 8–10 kohdassa tai 47 luvussa rangaistavaksi säädetty teko, työsuojeluviranomaisen on tehtävä siitä ilmoitus poliisille esitutkintaa varten. Ilmoitus voidaan kuitenkin jättää tekemättä, jos tekoa on pidettävä olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä eikä yleinen etu vaadi ilmoituksen tekemistä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua tekoa koskevassa esitutkinnassa on työsuojeluviranomaiselle varattava tilaisuus tulla kuuluksi. Syyttäjän on varattava työsuojeluviranomaiselle tilaisuus lausunnon antamiseen ennen syyteharkinnan päättämistä. Asiaa tuomioistuimessa suullisesti käsiteltäessä työsuojeluviranomaisella on läsnäolo- ja puheoikeus.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske rikoslain 47 luvun 6 a §:ssä tarkoitettua luvattoman ulkomaisen työvoiman käyttöä. Ulkomaalaisen työntekoon liittyvästä ilmoitusvelvollisuudesta ja työsuojeluviranomaisen kuulemisesta säädetään erikseen.

51 §

Rangaistussäännökset

Rangaistus 10 tai 43 §:ssä säädetystä salassapito- tai vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan, jollei siitä muualla laissa kuin rikoslain 38 luvun 2 §:n 1 momentissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Rangaistus työturvallisuusrikoksesta säädetään rikoslain 47 luvun 1 §:ssä ja rangaistus työntekijöiden edustajien oikeuksien loukkaamisesta säädetään rikoslain 47 luvun 4 §:ssä.

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tämän lain 46, 46 a tai 48 §:ssä säädettyä ilmoitusvelvollisuutta, on tuomittava, jollei muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *työsuojelurikkomuksesta* sakkoon.

Työsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös se työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo 53 §:ssä säädettyä nähtävänäpitovelvollisuutta.

51 §

Rangaistussäännökset

Rangaistus 10 tai 43 §:ssä säädetystä salassapito- tai vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan, jollei siitä muualla laissa kuin rikoslain 38 luvun 2 §:n 1 momentissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Rangaistus *terveysrikoksesta säädetään rikoslain 44 luvun 1 §:ssä*, rangaistus työturvallisuusrikoksesta säädetään rikoslain 47 luvun 1 §:ssä ja rangaistus työntekijöiden edustajien oikeuksien loukkaamisesta säädetään rikoslain 47 luvun 4 §:ssä.

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tämän lain 46, 46 a tai 48 §:ssä säädettyä ilmoitusvelvollisuutta, on tuomittava, jollei muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *työsuojelurikkomuksesta* sakkoon.

Työsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös se työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo 53 §:ssä säädettyä nähtävänäpitovelvollisuutta.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

3.

Laki**rikoslain 44 luvun 1 §:n ja 47 luvun 1 ja 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 § ja 47 luvun 1 ja 8 §, sellaisina kuin ne ovat, 44 luvun 1 § laissa 600/2013 ja 47 luvun 1 ja 8 § laissa 397/2012, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

44 luku

44 luku

Terveyttä ja turvallisuutta vaarantavista rikoksista

Terveyttä ja turvallisuutta vaarantavista rikoksista

1 §

1 §

Terveysrikos

Terveysrikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) kasvinsuojeluaineista annetun lain (1563/2011) tai kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta sekä neuvoston direktiivien 79/117/ETY ja 91/414/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1107/2009, jäljempänä *kasvinsuojeluaineasetus*,

2) kuluttajaturvallisuuslain (920/2011),

3) kemikaalilain (599/2013), kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1907/2006, jäljempänä *REACH-asetus*, aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) kasvinsuojeluaineista annetun lain (1563/2011) tai kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta sekä neuvoston direktiivien 79/117/ETY ja 91/414/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1107/2009, jäljempänä *kasvinsuojeluaineasetus*,

2) kuluttajaturvallisuuslain (920/2011),

3) kemikaalilain (599/2013), kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1907/2006, jäljempänä *REACH-asetus*, aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja

kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1272/2008, jäljempänä *CLP-asetus*, tai biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla ja niiden käytöstä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 528/2012, jäljempänä *biosidiasetus*,

4) kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013) tai kosmeettisista valmisteista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1223/2009,

5) terveydensuojelulain (763/1994),

6) elintarvikelain (23/2006) tai

7) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005)

taikka niiden nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti valmistaa, käsittelee, tuo tai tahallaan yrittää tuoda maahan, pitää hallussaan, varastoi, kuljettaa, pitää myynnissä, välittää tai luovuttaa tavaraa tai ainetta, valmistetta tai esinettä siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta kuluttajaturvallisuuslain taikka sen nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti suorittaa, pitää myynnissä tai muutoin elinkeinotoimintansa yhteydessä luovuttaa kuluttajapalvelun siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle.

kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1272/2008, jäljempänä *CLP-asetus*, tai biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla ja niiden käytöstä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 528/2012, jäljempänä *biosidiasetus*,

4) kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013) tai kosmeettisista valmisteista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1223/2009,

5) terveydensuojelulain (763/1994),

6) elintarvikelain (23/2006),

7) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005),

8) *eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta* annetun lain (1016/2014),

9) *henkilönsuojaimista ja neuvoston direktiivin 89/686/ETY kumoamisesta* annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/425 II luvun tai

10) *köysiratalaitteistoista ja direktiivin 2000/9/EY kumoamisesta* annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/424 II luvun

taikka niiden nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti valmistaa, käsittelee, tuo tai tahallaan yrittää tuoda maahan, pitää hallussaan, varastoi, kuljettaa, pitää myynnissä, välittää tai luovuttaa tavaraa tai ainetta, valmistetta tai esinettä siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta kuluttajaturvallisuuslain taikka sen nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti suorittaa, pitää myynnissä tai muutoin elinkeinotoimintansa yhteydessä luovuttaa kuluttajapalvelun siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle.

47 luku

Työrikoksista

1 §

Työturvallisuusrikos

Työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo työturvallisuusmääräyksiä tai
2) aiheuttaa työturvallisuusmääräysten vastaisen puutteellisuuden tai epäkohdan taikka mahdollistaa työturvallisuusmääräysten vastaisen tilan jatkumisen laiminlyömällä valvoa työturvallisuusmääräysten noudattamista alaisessaan työssä tai jättämällä huolehtimalla taloudellisista, toiminnan järjestämistä koskevista tai muista työsuojelun edellytyksistä,

on tuomittava *työturvallisuusrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Rangaistus kuolemantuottamuksesta, vammantuottamuksesta ja vaaran aiheuttamisesta säädetään 21 luvun 8 -11 ja 13 §:ssä.

Työturvallisuusrikoksena ei kuitenkaan pidetä yksittäistä työturvallisuusmääräysten rikkomista, joka on työturvallisuuden kannalta vähäinen ja josta säädetään rangaistus työturvallisuuslain (738/2002) 63 §:ssä, työterveyshuoltolain (1383/2001) 23 §:ssä, *eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1016/2004) 13 §:ssä* tai laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruoka-huollosta aluksella annetun lain (395/2012) 20 §:ssä.

8 §

Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1) *työnantajalla* sitä, joka työsuhteessa taikka virka- tai siihen rinnastettavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa teettää työtä, sekä sitä, joka tosiasiallisesti käyttää työnantajalle kuuluvaa päätösvaltaa;

2) *työnantajan edustajalla* työnantajana olevan oikeushenkilön lakimääräisen tai muun päättävän elimen jäsentä sekä sitä, joka työnantajan sijasta johtaa ja valvoo työtä;

47 luku

Työrikoksista

1 §

Työturvallisuusrikos

Työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo työturvallisuusmääräyksiä tai
2) aiheuttaa työturvallisuusmääräysten vastaisen puutteellisuuden tai epäkohdan taikka mahdollistaa työturvallisuusmääräysten vastaisen tilan jatkumisen laiminlyömällä valvoa työturvallisuusmääräysten noudattamista alaisessaan työssä tai jättämällä huolehtimalla taloudellisista, toiminnan järjestämistä koskevista tai muista työsuojelun edellytyksistä,

on tuomittava *työturvallisuusrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Rangaistus kuolemantuottamuksesta, vammantuottamuksesta ja vaaran aiheuttamisesta säädetään 21 luvun 8–11 ja 13 §:ssä.

Työturvallisuusrikoksena ei kuitenkaan pidetä yksittäistä työturvallisuusmääräysten rikkomista, joka on työturvallisuuden kannalta vähäinen ja josta säädetään rangaistus työturvallisuuslain (738/2002) 63 §:ssä, työterveyshuoltolain (1383/2001) 23 §:ssä tai laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruoka-huollosta aluksella annetun lain (395/2012) 20 §:ssä.

8 §

Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1) *työnantajalla* sitä, joka työsuhteessa taikka virka- tai siihen rinnastettavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa teettää työtä, sekä sitä, joka tosiasiallisesti käyttää työnantajalle kuuluvaa päätösvaltaa;

2) *työnantajan edustajalla* työnantajana olevan oikeushenkilön lakimääräisen tai muun päättävän elimen jäsentä sekä sitä, joka työnantajan sijasta johtaa ja valvoo työtä;

3) *työntekijällä* sitä, joka on työsuhteessa taikka virka- tai siihen rinnastettavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa työnantajaan;

4) *työturvallisuusmääräyksillä* työturvallisuuslakiin, työterveyshuoltolakiin, *eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettuun lakiin*, laivaväen työ- ja asuin ympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annettuun lakiin tai muuhun työturvallisuutta koskevaan lakiin sisältyviä taikka tällaisen lain nojalla annettuja työn turvallisuutta tai terveellisyyttä koskevia säännöksiä, joita on noudatettava toisen suojelemiseksi.

Mitä 1 ja 7 §:ssä säädetään työnantajan ja tämän edustajan vastuusta, sovelletaan vastaavasti muihin työturvallisuuslain 3 ja 4 §:ssä tarkoitettujen töiden teittäjiin ja heidän edustajiinsa sekä saman lain 7 §:ssä ja *eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain 2 §:ssä* tarkoitettuihin henkilöihin ja heidän edustajiinsa sekä laivaväen työ- ja asuin ympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annetun lain 4 §:n 3 kohdassa tarkoitettuun laivanisäntään ja tämän edustajaan.

3) *työntekijällä* sitä, joka on työsuhteessa taikka virka- tai siihen rinnastettavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa työnantajaan;

4) *työturvallisuusmääräyksillä* työturvallisuuslakiin, työterveyshuoltolakiin, laivaväen työ- ja asuin ympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annettuun lakiin tai muuhun työturvallisuutta koskevaan lakiin sisältyviä taikka tällaisen lain nojalla annettuja työn turvallisuutta tai terveellisyyttä koskevia säännöksiä, joita on noudatettava toisen suojelemiseksi.

Mitä 1 ja 7 §:ssä säädetään työnantajan ja tämän edustajan vastuusta, sovelletaan vastaavasti muihin työturvallisuuslain 3 ja 4 §:ssä tarkoitettujen töiden teittäjiin ja heidän edustajiinsa sekä saman lain 7 §:ssä tarkoitettuihin henkilöihin ja heidän edustajiinsa sekä laivaväen työ- ja asuin ympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annetun lain 4 §:n 3 kohdassa tarkoitettuun laivanisäntään ja tämän edustajaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

5.

Laki

eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 1 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan hissiturvallisuuslain (1134/2016), mittauslaitelain (707/2011), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015), räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1139/2016), painelaitelain (1144/2016), sähköturvallisuuslain (1135/2016) ja räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016) soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

Lakia sovelletaan lisäksi tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 765/2008, jäljempänä *NLF-asetus*, 27–29 artiklassa tarkoitettuihin 1 momentissa mainittujen lakien soveltamisalaan kuuluvia tuotteita koskeviin valvontaviranomaisten toimenpiteisiin, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

Tätä lakia sovelletaan hissiturvallisuuslain (1134/2016), mittauslaitelain (707/2011), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015), räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1139/2016), painelaitelain (1144/2016), sähköturvallisuuslain (1135/2016), räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016) ja kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetun lain (/) soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

Lakia sovelletaan lisäksi tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 765/2008, jäljempänä *NLF-asetus*, 27–29 artiklassa tarkoitettuihin 1 momentissa mainittujen lakien soveltamisalaan kuuluvia tuotteita koskeviin valvontaviranomaisten toimenpiteisiin, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .